

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Vyhodnocení efektu sloučení příspěvkových organizací v oblasti sociálních služeb
Evaluation of Merging Effect in Contributory Organizations Providing Social Services

Student: Bc. Aneta Oczadlá
Vedoucí diplomové práce: Ing. Eliška Skřídlovská

Ostrava 2014

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Aneta Oczadlá**

Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa

Specializace: 00 Veřejná ekonomika a správa

Téma: Vyhodnocení efektu sloučení příspěvkových organizací v oblasti sociálních služeb
Evaluation of Merging Effect in Contributory Organizations Providing Social Services

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Charakteristika systému sociálních služeb
 3. Analýza a komparace činnosti a hospodaření organizací sociálních služeb před a po jejich sloučení
 4. Vyhodnocení efektu sloučení, návrhy a doporučení
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- ČÁMSKÝ, P., J. SEMBDNER a D. KRUTILOVÁ. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. Praha: Portál, 2011. 264 s. ISBN 978-80-262-0027-7.
- KRÁLOVÁ, Jarmila a Eva RÁŽOVÁ. *Sociální služby a příspěvek na péči*. 4. aktual. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. 463 s. ISBN 978-80-7263-748-5.
- MOCKOVČIAKOVÁ, A., D. PROKŮPKOVÁ a Z. MORÁVEK. *Příspěvkové organizace 2011*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. 324 s. ISBN 978-80-7357-626-4.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Eliška Skřídlovská**

Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 25.04.2014

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě, dne 25. dubna 2014

Oczadlá

Bc. Aneta Oczadlá

Ráda bych zde poděkovala vedoucí mé diplomové práce Ing. Elišce Skřídlovské za konzultace, její rady, trpělivost a čas, který mi věnovala při řešení dané problematiky.

Rovněž bych chtěla poděkovat své rodině, příteli a jeho rodině, přátelům za trpělivost a podporu, kterou mi během celého studia poskytovali. Děkuji také řediteli příspěvkové organizace Centrum sociálních služeb za poskytnuté materiály a informace.

Obsah

1. Úvod	5
2. Charakteristika systému sociálních služeb	6
2.1. Sociální politika obecně	6
2.1.1. Pojem sociální politika	6
2.1.2. Subjekty a objekty sociální politiky	7
2.1.3. Předmět sociální politiky	8
2.1.4. Nástroje sociální politiky	9
2.2. Sociální služby dle zákona o sociálních službách	10
2.2.1. Zákon o sociálních službách	11
2.3. Druhy sociálních služeb a formy jejich poskytování	12
2.4. Poskytování sociálních služeb	14
2.4.1. Poskytovatelé sociálních služeb a jejich registrace	14
2.4.2. Zařízení a základní činnosti poskytovaných sociálních služeb	16
2.4.3. Jednání se zájemcem o službu a podepsání smlouvy	17
2.5. Úhrada nákladů za sociální služby	19
2.6. Financování sociálních služeb	21
2.6.1. Dotace ze státního rozpočtu	22
2.6.2. Příspěvek na péči	23
2.7. Inspekce poskytování sociálních služeb a standardy kvality	26
3. Analýza a komparace činnosti a hospodaření organizací sociálních služeb před a po jejich sloučení	27
3.1. Příspěvkové organizace územních samosprávných celků jako poskytovatelé sociálních služeb	27
3.1.1. Město Český Těšín zřizovatelem příspěvkových organizací	29
3.2. Příspěvková organizace Sociální služby Český Těšín	31
3.2.1. Nabízené služby	31
3.2.2. Hospodaření příspěvkové organizace za období 2008 - 2011	33
3.2.3. Zdroje krytí nákladů na poskytování sociálních služeb	35
3.2.4. Uživatelé poskytovaných služeb organizace	36
3.2.5. Zaměstnanci organizace	38
3.3. Příspěvková organizace Domov pro seniory Český Těšín	39

3.3.1.	Nabízené služby	40
3.3.2.	Hospodaření příspěvkové organizace za období 2008 – 2011	41
3.3.3.	Zdroje krytí nákladů na poskytování sociálních služeb	43
3.3.4.	Uživatelé poskytovaných služeb organizace	44
3.3.5.	Zaměstnanci organizace	46
3.4.	Příspěvková organizace Centrum sociálních služeb Český Těšín.....	48
3.4.1.	Nabízené služby a další činnost	48
3.4.2.	Organizační uspořádání organizace.....	50
3.4.3.	Hospodaření příspěvkové organizace za rok 2013.....	51
3.4.4.	Zdroje krytí nákladů organizace	53
3.4.5.	Uživatelé poskytovaných služeb a zaměstnanci organizace	53
3.4.6.	Realizované projekty organizace	54
4.	Vyhodnocení efektu sloučení, návrhy a doporučení.....	56
4.1.	Audit příspěvkových organizací Domov pro seniory Český Těšín a Sociální služby Český Těšín	56
4.1.1.	Závěrečná zhodnocení a návrhy vyplývající z auditu	57
4.1.2.	Vyčíslení navrhovaných úspor a nákladů.....	59
4.2.	Výsledek sloučení příspěvkových organizací	62
4.3.	Návrhy a doporučení	67
5.	Závěr.....	68
	Seznam použité literatury	69
	Seznam zkratk.....	72
	Seznam tabulek.....	73
	Seznam grafů	74
	Seznam obrázků.....	75
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce.....	76
	Seznam příloh	77

1. Úvod

Poskytování sociálních služeb je službou finančně velmi nákladnou, a to nejen v České republice. Proto organizace sociálních služeb spolu se svými zřizovateli stále hledají možnosti úspor, které ale nemohou být prováděny na úkor kvality či kvantity potřebných služeb. Takové řešení, které bude znamenat úsporu nákladů při efektivním využití kapacit, přičemž nové řešení umožní uspokojení poptávky po těchto specifických službách, hledali i ředitelé dvou příspěvkových organizací zřízených městem Český Těšín. Audit hospodaření obou organizací prokázal žádoucí ekonomický přínos, a tak v průběhu roku 2012 došlo ke sloučení. V roce 2013 již hospodařila plně jejich nástupnická organizace.

Cílem mé diplomové práce je analyzovat hospodaření příspěvkových organizací před a po jejich sloučení a následně zhodnotit efekt jejich sloučení.

Předpokládám, že sloučení příspěvkových organizací přinese nástupnické organizaci úsporu v nákladech a že největší úspora bude v oblasti mzdových nákladů. Proto jsem si stanovila hypotézu: „Sloučení příspěvkových organizací, Sociální služby Český Těšín a Domov pro seniory Český Těšín, přinese nástupnické organizaci Centrum sociálních služeb Český Těšín úspory v oblasti mzdových nákladů.“ Ke sloučení došlo k 1. 5. 2012. Z toho důvodu budou pro ověření hypotézy použity údaje za rok 2011 a 2013, tedy období před a po sloučení organizací. V těchto letech budou analyzovány jednotlivé položky nákladů a výnosů organizací. Současně zhodnotím, které položky a do jaké výše ovlivnilo sloučení příspěvkových organizací. Při zpracování diplomové práce využiji metody komparace, analýzy nákladů a výnosů, deskriptivní analýzy, syntézy a budou provedeny potřebné výpočty (např. aritmetický průměr, procentuální podíl). Informace jsem získala z odborné literatury, elektronických zdrojů a interních dokumentů příspěvkových organizací, poskytnutých vedením organizace. Použitá literatura je umístěna v seznamu použité literatury.

Teoretická část diplomové práce se nachází ve druhé kapitole. V kapitole je charakterizována sociální politika, jsou zde vymezeny pojmy týkající se sociálních služeb, jejich druhy, poskytovatelé, financování, úhrady za tyto služby. Část kapitoly je věnována inspekci poskytování sociálních služeb. Praktická část je obsažena ve třetí a čtvrté kapitole. Třetí kapitola je zaměřena na analýzu a komparaci činnosti a hospodaření řešených příspěvkových organizací. Čtvrtá kapitola přibližuje závěry auditu, který provedla auditorská firma před sloučením organizací. Pomocí grafů a tabulek je zhodnocen efekt sloučení organizací. V závěru čtvrté kapitoly jsem uvedla návrhy a doporučení pro organizaci.

2. Charakteristika systému sociálních služeb

Kapitola je zaměřena na sociální služby, konkrétně na jejich charakteristiku, druhy, financování, úhradu, registraci, poskytovatele a další. V rámci první podkapitoly bude pojednáno o sociální politice, jelikož sociální služby jsou jedním z nástrojů sociální politiky.

2.1. Sociální politika obecně

Na sociální politiku můžeme pohlížet jako na druh lidské činnosti nebo jako na vědu. Denně se můžeme setkat se situací, kdy pohlížíme na sociální politiku jako na druh lidské činnosti. Často někdo vyvolává sociální problémy svým nezodpovědným chováním a jiný se může v nich bez vlastního přičinění ocitnout. Nebo taktéž se denně někdo rozhoduje a řeší konkrétní sociální problémy lidí v sociální nouzi způsobené nezaměstnaností, nemocí, nízkými příjmy v domácnosti či stářím. Jestliže se na sociální politiku zaměříme jako na vědu, zjistíme, že sociální politika zkoumá a kategorizuje sociální problémy i jevy ve společnosti. Dále také analyzuje úsilí o řešení těchto problémů a způsoby ovlivňování vývoje sociálních jevů, vyvozuje závěry o efektivnosti řešení a formuluje alternativy pro další společenské úsilí. Sociální politika jako věda má svou metodologii, učení, jak sociální politiku tvořit, realizovat a hodnotit.

[8]

2.1.1. Pojem sociální politika

Pojem sociální politika si můžeme rozdělit na dvě části, sociální a politika, a následovně takto definovat. Slovo **sociální** pochází z latinského jazyka a původně znamenalo společenský, týkající se společnosti. Následně se jeho význam zúžil na týkající se vrstev hospodářsky slabých, závislých, vykořisťovaných. Význam tohoto slova se postupně formoval a v současnosti znamená: týkající se lidské společnosti a vztahů mezi lidmi, týkající se snahy a úsilí o zlepšení společenských poměrů, týkající se životních podmínek jednotlivce ve vztahu ke společnosti a státu, jeho hmotného zabezpečení. Slovo **politika** pochází z řeckého jazyka (polis – město, politiké techné – správa obce). Politiku lze definovat jako soubor metod, postupů, nástrojů, institucí k dosažení nějakého cíle. Angličané rozlišují dva pojmy: politics a policies. *Politics* označuje oblast nebo politický systém (např. sociální zabezpečení), ve kterém vstupují do kontaktů, vztahů a konfliktů různé programy politické činnosti. Rovněž je oborem lidské činnosti, v němž se střetávají jednotlivci nebo skupiny, z nichž každá má např. své sociálně politické programy, své cíle, zájmy a někdy i svou filozofii. *Policies* je

programem činností nebo jednáním jednotlivce, skupiny či vlády a vztahuje se k určitému problému či souhrnu problémů nějaké pospolitosti. Naše česká politika je policies i politics dohromady. **Sociální politiku** můžeme definovat jako soustavné a cílevědomé úsilí jednotlivých sociálních subjektů ve svém zájmu udržet nebo dosáhnout změny ve fungování anebo podpořit rozvoj sociálního systému či soustavy nástrojů k realizaci sociální politiky. Výsledkem pak je činnost, rozvoj či změna systému nebo soustavy nástrojů. Sociální politika se projevuje rozhodováním (či nerozhodováním) a činnostmi (nebo nečinnostmi) sociálních subjektů. Sociální politikou je zájem:

- vztahující se ke zlepšování nebo ke změně společenských poměrů,
- systematicky sledovaný,
- cílený na životní úroveň jednotlivce,
- projevující se v úsilí nebo činnosti,
- zaměřený na fungování nebo transformaci vlastního či cizího sociálního systému.

[8]

2.1.2. Subjekty a objekty sociální politiky

Sociální politika je procesem, proto ho musí někdo iniciovat a řídit. Aby byl tento proces systematický a cílený, musí být výsledkem aktivity ustáleného seskupení lidí – sociálního subjektu. Subjekty sociální politiky jsou jednotky tvořící a rozvíjející sociální politiku. Na sociální politiku můžeme pohlížet jako na veřejnou politiku (politika státu a jeho orgánů jako subjektů – užší pohled) i jako na společenskou politiku (politika všech organizací demokratické občanské společnosti, z nichž stát je jen jeden z možných subjektů – širší pohled). Vycházíme-li ze širšího pohledu, můžeme subjekty sociální politiky rozdělit na:

- **veřejnoprávní subjekty**, kterými jsou ústřední orgány státu (ústřední vláda, ministerstva a jejich místní pobočky, např. finanční úřady a úřady práce) a samosprávné korporace, jež mohou mít povahu regionální (kraje a obce), oborovou (veřejné pojišťovny a fondy), zájmovou (např. lékařská komora);
- **soukromoprávní subjekty**, kterými jsou právnické osoby a za určitých podmínek jimi mohou být i fyzické osoby. Soukromoprávní subjekty lze rozdělit na ziskové (např. akciové společnosti) a neziskové (např. obecně prospěšné společnosti). Také je můžeme členit dle charakteru organizace na organizace poskytující služby prostřednictvím osob, které jsou jejími členy nebo zaměstnanci (např. spolky) a organizace poskytující peníze (např. nadace).

Objektem sociální politiky jsou jen ti jednotlivci, rodiny nebo jiné skupiny osob, k nimž sociální politika směřuje a kteří z ní mají prospěch. Jsou též označováni jako cílové skupiny. Je důležité umět přesně identifikovat cílovou skupinu při projektování, plánování a získávání prostředků pro sociálněpolitické aktivity. Jednotlivec je objektem sociální politiky jako účastník systému (pro jeho potřebu, ochranu) a jako objekt úsilí subjektů sociální politiky může být jimi ochraňován před sociálními riziky, „opečováván“, stimulován k zachování lidských rolí.

[8]

2.1.3. Předmět sociální politiky

Předmětem sociální politiky označujeme to, co pro objekt činíme, objektu poskytujeme nebo před čím objekt chráníme. Předmětem je tedy sociální solidarita, která reaguje na lidské potřeby. Dále také solidarita v úsilí o služby zdravotní, vzdělávací a sociální jako podmínky pro přístup ke zdrojům i pro zachování důstojného společenského bytí člověka. Potřebami prevence, intervence proti nežádoucím jevům, podpory a péče je dána forma a rozsah solidarity. Ústředním problémem pro určení věcného rozsahu sociální politiky a ochrany je definice sociální události, jež je předmětem sociální solidarity. Sociální událost označuje sociální riziko, které je společensky uznáno za závažné, protože ekonomicky a sociálně ohrožuje existenci člověka, a jeho řešení vyžaduje společenskou ochranu, protože postižená osoba nebo její rodina nejsou schopny jeho důsledky odvrátit vlastními silami. V demokratických systémech sociální ochrany jsou sociální události nejčastěji řešeny formou obligatorního sociálního zabezpečení a fakultativní sociální péče. Sociální události, na které se státy zavázaly poskytnout sociální zabezpečení, jsou vyvolané například změnou zdravotního stavu (nemoc, invalidita, úraz), ztrátou zaměstnání, mateřstvím, výchovou dětí, ztrátou živitele, stářím a dalšími. V sociální péči jsou sociální události pojaty tak, že zahrnují vše, co působí sociální vyloučenost, všechny formy nedostupnosti zdrojů a služeb (tedy chudobu, migraci, sociální souvislosti s bydlením a vzděláváním). Sociální péče působí podpůrně k sociálnímu zabezpečení a není na ni zpravidla právní nárok ze zákona. Běžnými nástroji k řešení sociálních událostí jsou sociální terapie (prostřednictvím sociálních dávek a služeb), sociální prevence (snaha předcházet sociálním událostem), sociální rehabilitace (podpora života v přirozeném sociálním prostředí a z přirozených zdrojů) a sociální motivace (motivace a podpora samostatnosti člověka, jenž utrpěl sociální událost).

[8]

2.1.4. Nástroje sociální politiky

Nástroji chápeme soubory opatření, jimiž subjekt sociální politiky realizuje věcný obsah své sociální politiky, to znamená opatření regulativní a ochranné (policie), zabezpečovací a služby i rehabilitační. Tyto nástroje se používají v rámci právních vztahů vznikajících mezi subjektem a objektem ze zákona, na základě smlouvy nebo konkludentním činem (nevýslovně učiněným právním úkonem). Prostřednictvím zákona nebo uzavřené smlouvy je možné zavázat subjekt, aby ve prospěch objektu něco poskytl, konal, zdržel se činnosti či činnost jiného strpěl. Realizace sociálněpolitických záměrů je prováděna těmito základními nástroji sociální politiky:

- **regulací**, čili zavázáním sociálního subjektu nebo objektu příkazem či zákazem, aby se zdržel nějaké činnosti, nebo něco konal ve prospěch jiného subjektu či objektu, nebo strpěl chování jiného subjektu či objektu;
- **nátlakem**, a to politickým, ekonomickým, právním nebo fyzickým na objekt či jiný sociální subjekt, aby přijal a uskutečňoval sociální zájmy jemu vnucované;
- **darováním** nebo jiným poskytováním věcného či peněžního plnění ve prospěch objektu anebo jiného subjektu;
- **konáním**, tedy poskytováním služby či jiné činnosti ve prospěch objektu či jiného subjektu.

[8]

V rámci sociální regulace je uskutečňována sociální prevence. Díky regulaci podmínek práce a života stát snižuje sociální napětí a preventivně chrání občany před vznikem sociální události. Oblastí prevence je několik, například:

- ochrana zdraví obyvatelstva,
- ochrana bezpečnosti a zdraví při práci,
- sociálně-právní ochrana dětí a mládeže
- a další.

[8]

Legitimním nástrojem sociální politiky je nátlak, který používají nevládní sociální subjekty, aby donutily stát, veřejné korporace nebo jiný nevládní subjekt brát jejich zájmy v úvahu. Při nátlakových akcích se většinou využívá petičního práva (petice), svobody slova (tisk), práva shromažďovacího (mítinky, manifestace či demonstrace), formy občanské neposlušnosti (stávky, výluky a obstrukce, pokud jsou v souladu s právními předpisy).

Dávky jsou charakterizovány jako majetkové převody ve prospěch jiného. Dávka v demokratické společnosti je nástrojem povinné nebo dobrovolné redistribuce prostředků ve prospěch těch, kdo jsou potřební a jejich potřeby byly společensky uznány. Rozlišujeme dávky věcné a peněžité. Peněžité dávky jsou finanční prostředky vyplácené těm, kdo na ně mají nárok nebo jimž byly přiznány úředním výrokem, nebo jimž byly poskytnuty jako dar – nejčastěji od nestátních subjektů. Věcné dávky mohou mít povahu odměny nebo být součástí odměny či být poskytnuty k uspokojování určité potřeby. Věcné dávky vyžadují vytvoření složitějších institucionálních podmínek a lépe cílí potřebu žadatele než peněžní dávky. Věcná dávka se poskytuje, pokud:

- je důvodné podezření, že by peněžitá dávka nebyla použita k danému účelu,
- ten, komu má být dávka poskytnuta, ji nemůže z objektivních důvodů použít k zamýšlenému účelu,
- věcné plnění lépe plní účel, pro nějž byla určena.

Poskytováním služeb rozumíme systematickou činnost ve prospěch osob neschopných si pomoci sami. Služba v demokratické společnosti obsahuje činnosti, prostřednictvím nichž sociální subjekt pomáhá sociálnímu objektu tím, že mu poskytne radu nebo v jeho prospěch vykoná službu.

[8]

S ohledem na rozsah diplomové práce bych se chtěla již v následujícím textu kapitoly č. 2 věnovat charakteristice systému sociálních služeb.

2.2. Sociální služby dle zákona o sociálních službách

Sociální službu lze definovat jako činnost nebo soubor činností zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení.

Sociálním začleňováním rozumíme proces, který zajišťuje, že osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené dosáhnou příležitostí a možností, které jim napomáhají plně se zapojit do ekonomického, sociálního i kulturního života společnosti a žít způsobem, jež je ve společnosti považován za běžný. **Sociální vyloučení** je chápáno jako vyčlenění osoby mimo běžný život společnosti a nemožnost se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace. Zákon o sociálních službách považuje za **nepříznivou sociální situaci** oslabení nebo ztrátu schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně

znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů. Důležité je řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením. [9]

2.2.1. Zákon o sociálních službách

Definované pojmy uvedené v úvodu podkapitoly 2.2. vychází ze zákona č. 108/2006., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o sociálních službách“). Tímto zákonem jsou vysvětleny pojmy týkající se sociálních služeb, jejich druhy, formy, zařízení, úhrada nákladů, povinnosti poskytovatelů sociálních služeb a další skutečnosti, spojené se sociálními službami. K zákonu byla vytvořena vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (dále také „prováděcí vyhláška k zákonu o sociálních službách“).

Zákon o sociálních službách také vymezuje základní zásady zákona, mezi které patří, že:

- každá osoba má nárok na bezplatné poskytnutí základního sociálního poradenství o možnostech řešení nepříznivé sociální situace nebo jejího předcházení,
- poskytnutá pomoc a podpora prostřednictvím sociálních služeb musí:
 - mít rozsah a formu takovou, aby zachovala lidskou důstojnost osob,
 - vycházet z individuálně určených potřeb osob,
 - působit na osoby aktivně,
 - podporovat rozvoj samostatnosti osob,
 - motivovat osoby k takovým činnostem, které nevedou k dlouhodobému setrvávání nebo prohlubování nepříznivé sociální situace,
 - posilovat sociální začleňování osob,
 - být poskytovány v zájmu osob a v náležité kvalitě takovými způsoby, aby bylo vždy důsledně zajištěno dodržování lidských práv a základních svobod.

[9]

Pro vytvoření podmínek k naplnění výše zmíněných zásad vznikly instituty jako příspěvek na péči, registrace poskytovatele sociálních služeb, fyzické osoby (poskytovatelé sociálních služeb), smlouva o poskytování sociálních služeb, standardy kvality sociálních služeb, inspekce poskytování sociálních služeb.

[1]

2.3. Druhy sociálních služeb a formy jejich poskytování

Sociální služby můžeme dle cíle a zaměření rozdělit do tří základních skupin:

- sociální poradenství,
- služby sociální péče,
- služby sociální prevence.

Do těchto tří základních skupin pak spadají další **jednotlivé druhy** sociálních služeb, které jsou vyjmenovány v tabulce č. 2.1. V zákoně o sociálních službách jsou uvedeny i skutečnosti, týkající se jednotlivých druhů sociálních služeb. Je zde stanoven účel sociální služby, výčet základních činností, jimiž je určen obsah dané sociální služby, a vymezen okruh osob, pro který je sociální služba určena. V prováděcí vyhlášce k tomuto zákonu je pak stanoveno i jaké úkony v rámci základních činností se u daného druhu sociální služby poskytují.

[5, 9]

Tab. 2.1 – Jednotlivé druhy sociálních služeb základních skupin

Sociální poradenství	Služby sociální péče	Služby sociální prevence
Základní sociální poradenství	Osobní asistence	Raná péče
	Pečovatelská služba	Telefonická krizová pomoc
Odborné sociální poradenství	Tísňová péče	Tlumočnické služby
	Průvodcovské a předčitatelské služby	Azylové domy
	Podpora samostatného bydlení	Domy na půl cesty
	Odlehčovací služby	Kontaktní centra
	Centra denních služeb	Krizová pomoc
	Denní stacionáře	Intervenční centra
	Týdenní stacionáře	Nízkoprahová denní centra
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
	Domovy pro seniory	Noclehárny
	Domovy se zvláštním režimem	Služby následné péče
	Chráněné bydlení	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením
		Sociálně terapeutické dílny
		Terapeutické komunity
		Terénní programy
		Sociální rehabilitace

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů ze zákona o sociálních službách [9]

Sociální služby lze poskytovat dle zákona o sociálních službách ve třech **formách**:

- služby pobytové, jež se vyznačují poskytnutím ubytování v zařízeních sociálních služeb;
- služby ambulantní, jimiž se rozumí takové druhy služeb, za kterými osoba dochází nebo je doprovázena nebo dopravována do zařízení sociálních služeb a jejich součástí není ubytování;
- služby terénní, jež jsou poskytovány v přirozeném sociálním prostředí osob, například v domácnostech nebo v místech, kde osoby pracují nebo se vzdělávají.

Sociální poradenství lze poskytovat ve dvou formách. První formou je základní sociální poradenství, kterým se rozumí poskytování potřebných informací o možnostech řešení nepříznivé sociální situace nebo o způsobech jejího předcházení. Základní sociální poradenství jsou poskytovatelé sociálních služeb povinni zajistit vždy, jelikož je obsaženo ve všech druzích sociálních služeb jako základní činnost. Druhou formou sociálního poradenství je odborné sociální poradenství, které se zaměřuje na specifické potřeby jednotlivých okruhů sociálních skupin osob. Týká se to poradenství v občanských poradnách, poradnách pro seniory, manželských a rodinných poradnách a podobně. Součástí tohoto poradenství je rovněž půjčování kompenzačních pomůcek a sociální práce s osobami, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností.

Služby sociální péče obsahují takové druhy sociálních služeb, které napomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost. Tyto služby jsou poskytovány jak v domácím prostředí osob, tak v zařízeních sociálních služeb. Jejich cílem je umožnit osobám v co nejvyšší možné míře zapojit se do běžného života nebo jim zajistit důstojné prostředí a zacházení v případech, kdy to jejich nepříznivá sociální situace vyžaduje.

Služby sociální prevence zahrnují takové druhy sociálních služeb, jejichž cílem je napomáhat osobám ohroženým sociálním vyloučením překonat jejich nepříznivou sociální situaci a chránit tak společnost před vznikem a působením nežádoucích sociálních jevů. Takový druh služeb se zaměřuje na osoby, jejichž nepříznivá sociální situace je způsobena:

- krizovou sociální situací,
- životními návyky a způsobem života vedoucím ke konfliktu se společností,
- sociálně znevýhodňujícím prostředím
- a ohrožením práv a zájmů způsobeným trestnou činností jiné osoby.

[5, 9]

2.4. Poskytování sociálních služeb

V této kapitole je pojednáno o poskytování sociálních služeb. Nejdříve se zaměřím na poskytovatele sociálních služeb a povinnost jejich zaregistrování se do registru poskytovatelů sociálních služeb. Následně se podkapitola zabývá zařízeními a základními činnostmi sociálních služeb. Podkapitola je uzavřena jednáním se zájemcem o službu a podepsáním smlouvy o poskytování sociální služby.

2.4.1. Poskytovatelé sociálních služeb a jejich registrace

Mezi poskytovatele sociálních služeb při splnění podmínek stanovených zákonem o sociálních službách patří územní samosprávné celky a jimi zřizované právnické osoby, další právnické osoby, fyzické osoby a ministerstvo a jím zřízené organizační složky státu nebo státní příspěvkové organizace, které jsou právnickými osobami. Aktuální seznam všech poskytovatelů sociálních služeb na území České republiky můžeme nalézt v registru poskytovatelů sociálních služeb. Účelem vedení tohoto registru je získání ucelených informací o jednotlivých poskytovatelích, o druzích sociálních služeb a jejich územní dostupnosti. Pouze tyto poskytovatelé, kteří jsou v registru zapsáni, mohou žádat o dotaci a také povinně podléhají inspekci poskytovaných sociálních služeb. Registr poskytovatelů sociálních služeb vede krajský úřad a zapisují se do něj:

- poskytovatelé sociálních služeb, kterým bylo vydáno rozhodnutí o registraci,
- fyzické nebo právnické osoby usazené v jiném členském státě Evropské unie, které poskytují sociální služby na území České republiky jen dočasně a ojediněle,
- poskytovatelé sociálních služeb ve zdravotnickém zařízení ústavní péče (dle § 52 zákona o sociálních službách),
- speciální lůžková zdravotnická zařízení hospicového typu a dětský domov.

Jak uvádí Králová (2012, s. 166) „Místní příslušnost krajského úřadu se řídí podle místa trvalého nebo hlášeného pobytu fyzické osoby nebo sídla právnické osoby, popřípadě podle umístění organizační složky zahraniční právnické osoby na území České republiky“. Registr je veden v listinné a také v elektronické podobě. Krajský úřad je správcem listinné podoby registru a zpracovatelem elektronické podoby registru. Ministerstvo práce a sociálních věcí je zase správcem elektronické podoby registru. Ministerstvo práce a sociálních věcí bezplatně poskytuje krajským úřadům počítačový program, včetně jeho aktualizací, potřebný pro vedení registru. Krajské úřady mají povinnost tento program používat.

Sociální služby lze poskytovat pouze na základě oprávnění k poskytování sociálních služeb. Oprávnění vzniká rozhodnutím o registraci. Zákon o sociálních službách také stanovuje výjimky, kdy registrace není vyžadována (například poskytuje-li osobě pomoc osoba jí blízká). O registraci rozhoduje krajský úřad příslušný podle místa trvalého nebo hlášeného pobytu fyzické osoby nebo sídla právnické osoby, popřípadě podle umístění organizační složky zahraniční právnické osoby na území České republiky. Pokud je zřizovatelem poskytovatele sociálních služeb ministerstvo, o registraci rozhoduje právě toto ministerstvo.

Podmínkou registrace je:

- podání písemné žádosti o registraci, jež obsahuje určité náležitosti a připojené doklady,
- odborná způsobilost všech fyzických osob, které budou přímo poskytovat sociální služby;
- bezúhonnost všech fyzických osob, které budou poskytovat sociální služby, či právnické osoby, která bude poskytovat sociální služby;
- zajištění hygienických podmínek, jsou-li sociální služby poskytovány v zařízení sociálních služeb;
- vlastnické nebo jiné právo k objektu nebo prostorám, v nichž budou poskytovány sociální služby;
- zajištění materiálních a technických podmínek odpovídajících druhu poskytovaných sociálních služeb;
- skutečnost, že na majetek fyzické nebo právnické osoby, která je žadatelem o registraci, nebyl prohlášen konkurs nebo proti ní nebylo zahájeno insolvenční řízení anebo nebyl insolvenční návrh zamítnut pro nedostatek majetku dlužníka.

[5, 9]

Pokud žadatel o registraci splní výše zmíněné podmínky, registrující orgán vydá rozhodnutí o registraci, které obsahuje:

- označení poskytovatele sociálních služeb s uvedením jeho identifikačních údajů uvedených v žádosti o registraci,
- název a místo zařízení anebo místo nebo místa poskytování sociálních služeb,
- druhy sociálních služeb, které budou poskytovány,
- okruh osob, kterým budou sociální služby poskytovány,
- údaj o kapacitě poskytovaných sociálních služeb,
- den započetí poskytování sociálních služeb.

Povinností poskytovatele sociálních služeb je:

- před započatím jejich poskytování uzavřít pojistnou smlouvu pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou při poskytování sociálních služeb. Pojištění musí být sjednáno po celou dobu poskytování sociálních služeb. Poskytovatel musí úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy zaslat do 15 dnů registrujícímu orgánu;
- zajišťovat dostupnost informací o druhu, místě, cílech, okruhu osob, jimž poskytují sociální služby, o kapacitě poskytovaných sociálních služeb a o způsobu poskytování sociálních služeb, a to způsobem srozumitelným pro všechny osoby;
- srozumitelně informovat zájemce o sociální službu o všech povinnostech vyplývajících ze smlouvy o poskytování sociálních služeb, způsobu jejich poskytování a o úhradách za tyto služby;
- vést evidenci žadatelů o sociální službu, se kterými nemohl uzavřít smlouvu o poskytnutí sociální služby z důvodu nedostatečné kapacity k poskytnutí sociální služby, o kterou osoba žádá;
- dodržovat standardy kvality sociálních služeb;
- uzavřít s osobou smlouvu o poskytnutí sociální služby, pokud tomu nebrání důvody uvedené v § 91 odstavce 3 zákona o sociálních službách
- a další skutečnosti.

[1, 5, 9]

2.4.2. Zařízení a základní činnosti poskytovaných sociálních služeb

Mezi základní činnosti, jež jsou prováděny při poskytování sociálních služeb patří:

- pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu,
- pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu,
- poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy,
- poskytnutí ubytování, případně přenocování,
- pomoc při zajištění chodu domácnosti,
- výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- základní sociální poradenství,
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- sociálně terapeutické činnosti,
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí,
- telefonická krizová pomoc,

- nácvik dovedností pro zvládnutí péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění,
- podpora vytváření a zdokonalování základních pracovních návyků a dovedností.

[9]

Sociální služby jsou poskytovány v zařízeních sociálních služeb, která mohou být zřizována samostatně nebo lze provozovat společně dvě i více zařízení. Kombinací těchto zařízení je možné zřizovat mezigenerační a integrovaná centra sociálních služeb. Zařízeními sociálních služeb jsou:

- centra denních služeb, centra sociálně-rehabilitačních služeb, intervenční centra,
- denní stacionáře, týdenní stacionáře,
- domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem,
- chráněné bydlení,
- azylové domy, noclehárny,
- domy na půl cesty,
- zařízení pro krizovou pomoc,
- nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež,
- terapeutické komunity,
- sociálně terapeutické dílny,
- sociální poradny,
- pracoviště rané péče, zařízení následné péče.

[5]

2.4.3. Jednání se zájemcem o službu a podepsání smlouvy

Zájemce o sociální službu může požádat o poskytnutí sociální služby poskytovatele sociálních služeb nebo může požádat obec, ve které má trvalý či hlášený pobyt, o zprostředkování možnosti poskytnutí sociální služby anebo o zprostředkování kontaktu s poskytovatelem sociálních služeb. Důležitou oblastí před tím, než dojde k samotnému poskytování sociálních služeb, je jednání se zájemcem o službu. Okamžik uzavření smlouvy o poskytování sociální služby mezi zájemcem a poskytovatelem tedy předchází jednání se zájemcem o službu, jež má několik fází:

- Poskytovatel zájemci nabídne služby, seznámí zájemce se službami (poskytovatel tyto služby popíše, jaký je jejich cíl, obsah, podmínky, cena a podobně).

- Poskytovatel zjistí, jaké jsou potřeby, cíle, zájmy, očekávání, tužby, předpoklady zájemce/žadatele (kdyby bylo potřeba, poskytovatel pomůže zájemci formulovat jeho individuální cíl, jehož chce prostřednictvím služby dosáhnout).
- Poté poskytovatel a zájemce formulují, jaké služby budou zájemci poskytovány.
- Následně má zájemce možnost vznést k navrženému textu smlouvy své výhrady, návrhy na jeho doplnění. Poskytovatel přitom zváží, jestli je lze z hlediska organizace přijmout. Pokud ano, poskytovatel společně se zájemcem navrhnou konkrétní text upraveného návrhu smlouvy.

Po celou dobu jednání poskytovatel dbá na to, aby zájemce o službu věděl o všech podmínkách, které se k poskytování služby vztahují, a aby jim rozuměl. Své potřeby a zájmy musí určit zájemce o službu, nikoli poskytovatel. Poskytovatel informuje zájemce o službu taktéž o právech a povinnostech vyplývajících ze smlouvy o poskytování služby. Všechny poskytované informace poskytovatel předkládá zájemci s ohledem na jeho situaci a možnosti vnímat a chápat takovým způsobem a v takovém rozsahu, aby zájemce bezpečně rozpoznal, zda služba naplňuje jeho potřeby, a mohl se tak rozhodnout, zda ji využije či nikoli.

Smlouva o poskytování sociální služby je uzavírána mezi poskytovatelem sociálních služeb a osobou, které budou služby poskytovány. Pouze v případě poskytnutí sociální služby dítěti na základě rozhodnutí soudu o nařízení ústavní výchovy, výchovného opatření nebo předběžného opatření není smlouva uzavírána. Smlouva musí být uzavřena u řady sociálních služeb v písemné formě (např. v domovech pro seniory). Smlouva musí být rovněž uzavřena v písemné formě u dalšího okruhu sociálních služeb (např. krizová pomoc), pokud alespoň jedna smluvní strana při jednání o uzavření smlouvy tuto formu navrhne. Může se stát, že poskytovatel odmítne uzavřít smlouvu. Tato situace může nastat pouze při některé z těchto skutečností:

- poskytovatel neposkytuje sociální službu, o kterou osoba žádá, a to i s ohledem na vymezení okruhu osob v registru poskytovatelů sociálních služeb,
- poskytovatel nemá dostatečnou kapacitu k poskytnutí sociální služby, o kterou osoba žádá,
- zdravotní stav osoby, která žádá o poskytnutí pobytové sociální služby, vylučuje poskytnutí takové sociální služby (takové zdravotní stavy stanoví prováděcí vyhláška k zákonu o sociálních službách),

- osobě žádající o sociální službu poskytovatel vypověděl v době kratší než 6 měsíců před touto žádostí smlouvu o poskytnutí téže sociální služby z důvodu porušování povinností vyplývajících ze smlouvy.

Smlouva o poskytování sociální služby musí obsahovat tyto náležitosti:

- označení smluvních stran,
- druh sociální služby,
- rozsah poskytování sociální služby,
- místo a čas poskytování sociální služby,
- výši úhrady za sociální služby, sjednanou v rámci výše úhrady stanovené v zákoně o sociálních službách a způsob jejího placení,
- ujednání o dodržování vnitřních pravidel stanovených poskytovatelem pro poskytování sociálních služeb,
- výpovědní důvody a výpovědní lhůty,
- dobu platnosti smlouvy,
- další ujednání (pokud nějaké jsou) a závěrečná ustanovení (je vhodné uvést).

[1, 9]

2.5. Úhrada nákladů za sociální služby

Sociální služby mohou být poskytovány osobám buďto bez úhrady nebo s částečnou či plnou úhradou nákladů. Z tohoto pohledu můžeme také sociální služby rozdělit na:

- sociální služby bez úhrady nákladů,
- sociální služby za úhradu nákladů.

Mezi sociální služby poskytované bez úhrady nákladů patří:

- sociální poradenství,
- raná péče,
- telefonická krizová pomoc,
- tlumočnické služby,
- krizová pomoc,
- služby následné péče (s výjimkou základních činností jako poskytnutí ubytování, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy),
- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi,
- sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením,

- terénní programy,
- sociální rehabilitace (s výjimkou základních činností jako poskytnutí ubytování, poskytnutí stravy, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu),
- sociální služby v kontaktních centrech a nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež,
- služby sociálně terapeutických dílen (s výjimkou základních činností jako poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy),
- sociální služby poskytované v intervenčních centrech.

Sociální služby, které jsou určité osobě poskytovány za úhradu nákladů, jsou hrazeny touto osobou ve výši sjednané ve smlouvě uzavřené s poskytovatelem služby podle § 91 zákona o sociálních službách. Pokud daná osoba nemá vlastní příjem nebo její příjem nepostačuje na úhradu nákladů, je možnost dohodnout se s poskytovatelem na spoluúčasti na úhradě nákladů s osobou blízkou osobě, jíž je služba poskytována, popřípadě s jinou fyzickou či právnickou osobou. Mezi úhrady nákladů za sociální služby patří:

- **úhrada za sociální služby v pobytových zařízeních sociálních služeb**, kdy se jedná o zařízení jako týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, zdravotnická zařízení lůžkové péče při poskytování sociálních služeb. Daná osoba zde hradí úhradu za ubytování, stravu a za péči poskytovanou ve sjednaném rozsahu;
- **úhrada za základní činnosti u dalších druhů sociálních služeb**, kdy daná osoba hradí základní činnosti v rozsahu stanoveném smlouvou a jedná se o tyto služby:
 - osobní asistence,
 - pečovatelská služba,
 - tísňová péče,
 - průvodcovské a předčitatelské služby,
 - podpora samostatného bydlení,
 - odlehčovací služby,
 - služby v centrech denních služeb,
 - služby v denních stacionářích,
 - pobytové služby v centrech sociálně rehabilitačních služeb, tedy poskytnutí ubytování, poskytnutí stravy, pomoc při osobní hygieně či poskytnutí podmínek pro osobní hygienu,
 - služby v chráněném bydlení.

- *úhrada specificky stanovená podle jednotlivých druhů sociálních služeb*, kdy je stanoveno, že za poskytování sociální služby v:
 - azylových domech, domech na půl cesty, terapeutických komunitách, zařízeních následné péče hradí osoby úhradu za ubytování a stravu,
 - sociálně terapeutických dílnách hradí osoby úhradu za stravu v rozsahu stanoveném smlouvou,
 - noclehárnách hradí osoby úhradu ve výši stanovené poskytovatelem,
 - nízkoprahových denních centrech hradí osoby úhradu za stravu ve výši stanovené poskytovatelem.

[5, 9]

2.6. *Financování sociálních služeb*

Sociální služby jsou financovány z více zdrojů. Stát, kraj nebo obec mohou ze svého rozpočtu poskytnout dotaci na financování sociálních služeb. Na poskytnutí dotace ale není právní nárok. Krajské úřady jsou povinny podílet se na finanční kontrole využití dotací na zajištění poskytování sociálních služeb poskytovatelům zapsaným v registru. Obec nebo kraj může poskytnout ze svého rozpočtu účelové dotace dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů k financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním sociálních služeb poskytovatelům sociálních služeb, kteří jsou zapsáni v registru. Sociální služby mohou být dále financovány z příspěvků zřizovatelů, doplňkové hospodářské činnosti, darů, sponzory, úhradou od uživatelů z vlastních příjmů, z prostředků veřejného zdravotního pojištění (určenými na úhradu zdravotní péče poskytované společně se sociální službou) nebo také z prostředků Evropské unie.

Stát může poskytovat finanční prostředky prostřednictvím dotace (na zajištění poskytování sociálních služeb poskytovatelům zapsaným v registru poskytovatelů sociálních služeb) nebo prostřednictvím příspěvku na péči (poskytnutí finanční pomoci občanům, kteří jsou závislí na péči jiné osoby).

[9, 13, 14]

2.6.1. Dotace ze státního rozpočtu

Dotace ze státního rozpočtu jsou poskytovány:

- na zajištění poskytování sociálních služeb poskytovatelům sociálních služeb, kteří jsou zapsáni v registru poskytovatelů;
- k financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním sociálních služeb v souladu se zpracovaným střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb;
- krajům k plnění povinnosti v rámci zajišťování dostupnosti poskytování sociálních služeb na svém území, jež je v souladu se střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb. Účelová dotace je určena na financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním základních druhů a forem sociálních služeb v rozsahu stanoveném základními činnostmi u jednotlivých druhů sociálních služeb;
- na zajištění povinnosti krajského úřadu poskytnout sociální službu v situaci, kdy:
 - poskytovatel sociální služby ukončil poskytování sociální služby z důvodu zrušení jeho registrace, pozbytí její platnosti, popřípadě z jiného důvodu,
 - osoby, kterým tento poskytovatel dosud poskytoval sociální služby, se nacházejí v bezprostředním ohrožení jejich práv a zájmů a nejsou schopny samy si zajistit pokračující poskytování sociálních služeb;
- na zajištění povinnosti obce s rozšířenou působností zařídit osobě poskytnutí sociální služby či jiné formy pomoci (a to v nezbytném rozsahu) v případě, kdy této osobě není poskytována sociální služba a neposkytnutí okamžité pomoci by ohrozilo její život nebo zdraví. Tato dotace je poskytována obcím s rozšířenou působností prostřednictvím rozpočtu kraje v rámci přenesené působnosti kraje;
- k financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním sociálních služeb poskytovatelům sociálních služeb, kteří jsou zapsáni v registru. Tyto dotace jsou účelové a lze je poskytnout na:
 - podporu sociálních služeb, které mají celostátní či nadregionální charakter,
 - činnosti, které mají rozvojovou povahu, zejména na vzdělávání pracovníků v sociálních službách, na podporu kvality sociálních služeb a na zpracování střednědobých plánů krajů a plánů obcí v oblastech sociálních služeb,
 - v případě mimořádných situací, kterými se rozumí především živelná pohroma, požár, ekologická nebo průmyslová havárie.

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR vyhlašuje pro účely poskytování dotací ze státního rozpočtu poskytovatelům sociálních služeb (v oblasti podpory poskytování sociálních služeb) tyto programy:

- Program podpory A, sloužící pro podporu poskytování sociálních služeb, které mají místní či regionální charakter;
- Program podpory B, sloužící pro podporu sociálních služeb, které mají celostátní či nadregionální charakter.

[9, 13, 14]

2.6.2. Příspěvek na péči

Příspěvek na péči je poskytován fyzickým osobám, které se ocitnou v nepříznivé sociální situaci a jsou závislé na pomoci jiné fyzické osoby. Účelem tohoto příspěvku je napomáhat osobě, aby si podle vlastního uvážení zajistila potřebnou pomoc při zvládání základních životních potřeb. Potřebnou pomoc si může zajistit buď v rámci rodiny nebo prostřednictvím poskytovatele sociálních služeb (formou poskytnutí sociální služby) či jiné fyzické nebo právnické osoby stanovené zákonem anebo kombinací těchto forem.

Nárok na příspěvek na péči (dále také „příspěvek“) mají osoby s trvalým pobytem na území České republiky a jde-li o státního občana České republiky, cizinci, kteří mají na území České republiky trvalý pobyt a další oprávněné osoby uvedené v § 4 odstavci 1 zákona o sociálních službách. Dále tyto osoby z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebují pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti. Dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem rozumíme zdravotní stav, který podle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než 1 rok a který omezuje funkční schopnosti nutné pro zvládání základních životních potřeb. Mezi hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby při posuzování stupně závislosti se řadí potřeby jako mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. V rámci osob, jež jsou považovány za závislé na pomoci jiné fyzické osoby, rozlišujeme dvě skupiny osob – osoby do 18 let věku a osoby starší 18 let věku. Každá z těchto dvou skupin má 4 stupně závislosti, které jsou formulovány v následujících tabulkách (č. 2.2. a 2.3). U jednotlivých stupňů závislosti je zobrazena i výše příspěvku.

[5, 9]

Tab. 2.2 – Stupně závislosti na pomoci jiné fyzické osoby u osob do 18 let věku

Stupeň závislosti	Popis stupně závislosti	Výše příspěvku za kalendářní měsíc
I (lehká závislost)	Osoba není schopná zvládat tři základní životní potřeby.	3 000,- Kč
II (středně těžká závislost)	Osoba není schopná zvládat čtyři nebo pět základních životních potřeb.	6 000,- Kč
III (těžká závislost)	Osoba není schopna zvládat šest nebo sedm základních životních potřeb.	9 000,- Kč
IV (úplná závislost)	Osoba není schopna zvládat osm nebo devět základních životních potřeb a vyžaduje každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby.	12 000,- Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů ze zákona o sociálních službách [9]

V popisu jednotlivých stupňů závislostí je uvedeno, kolik základních životních potřeb osoba není schopná zvládat z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu dané osoby. U této kategorie osob (tedy u osob do 18 let) se do hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby nezahrnuje péče o domácnost.

Tab. 2.3 – Stupně závislosti na pomoci jiné fyzické osoby u osob starších 18 let věku

Stupeň závislosti	Popis stupně závislosti	Výše příspěvku za kalendářní měsíc
I (lehká závislost)	Osoba není schopná zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby.	800,- Kč
II (středně těžká závislost)	Osoba není schopná zvládat pět nebo šest základních životních potřeb.	4 000,- Kč
III (těžká závislost)	Osoba není schopna zvládat sedm nebo osm základních životních potřeb.	8 000,- Kč
IV (úplná závislost)	Osoba není schopna zvládat devět nebo deset základních životních potřeb a vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby.	12 000,- Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů ze zákona o sociálních službách [9]

Výše příspěvku u osob do 18 let věku a u osob starších 18 let věku lze navýšit o 2 000,- Kč, pokud jsou splněny podmínky obsažené v § 12 zákona o sociálních službách. Nárok na příspěvek vzniká dnem splnění těchto podmínek:

- osoba je zařazena do některého ze čtyř stupňů závislosti
- a potřebnou pomoc jí poskytuje osoba blízká, asistent sociální péče, poskytovatel sociálních služeb zapsaný v registru poskytovatelů sociálních služeb, dětský domov nebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu.

Nárok na příspěvek má tato osoba i po dobu, kdy je jí poskytována zdravotní péče v průběhu hospitalizace. Nárok na výplatu příspěvku vzniká podáním žádosti o přiznání příspěvku, na který osoba má nárok, pokud řízení není zahájeno z moci úřední. Přiznání a vyplacení příspěvku lze provést nejdříve od počátku kalendářního měsíce, ve kterém bylo zahájeno řízení o příspěvku na základě žádosti či z moci úřední. Příspěvek vyplácí měsíčně krajská pobočka Úřadu práce, která je příslušná k rozhodnutí o příspěvku. Příjemcem příspěvku je oprávněná osoba nebo místo oprávněné osoby může být příjemcem zákonný zástupce či opatrovník anebo jiná fyzická osoba, které byla nezletilá oprávněná osoba svěřena do péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu. Co se týče zániku nároku na výplatu příspěvku, zaniká uplynutím jednoho roku ode dne, od kterého příspěvek náleží. Pokud žadatel o příspěvek zemře před rozhodnutím o přiznání tohoto příspěvku, vstupuje do dalšího řízení a nabývá nárok na částky splatné do dne jeho smrti osoba, jež poskytovala pomoc dané osobě (za podmínek stanovených v § 16 zákona o sociálních službách). Využívání příspěvku kontroluje krajská pobočka Úřadu práce, která rozhodla o přiznání příspěvku. Kontrolováno je například, zda:

- příspěvek byl využit k zajištění pomoci,
- pomoc je poskytována tím, kdo byl uveden v žádosti o příspěvek nebo ohlášen,
- pomoc je poskytována osobou blízkou, asistentem sociální péče, poskytovatelem sociálních služeb (zapsaným v registru poskytovatelů sociálních služeb), dětským domovem nebo speciálním lůžkovým zdravotnickým zařízením hospicového typu
- a další skutečnosti.

[9, 14]

2.7. Inspekce poskytování sociálních služeb a standardy kvality

Inspekci poskytování sociálních služeb se rozumí provádění kontroly poskytování sociálních služeb, která je vykonávána krajskou pobočkou Úřadu práce. Inspekce se provádí u poskytovatelů, kterým bylo vydáno rozhodnutí o registraci a u fyzických či právnických osob usazených v jiném členském státě Evropské unie, kteří poskytují sociální služby na území ČR jen dočasně a ojediněle. Předmětem inspekce u poskytovatelů sociálních služeb je plnění povinností poskytovatelů sociálních služeb, kvalita poskytovaných sociálních služeb a také posouzení, zda smlouva o poskytnutí sociální služby obsahuje dané náležitosti smlouvy a zda je dobře stanovená výše úhrady. Inspekci provádí inspekční tým složený nejméně ze 3 členů, jde-li o inspekci pobytových sociálních služeb, a nejméně ze 2 členů v ostatních případech. Minimálně 1 člen inspekčního týmu musí být zaměstnancem státu zařazeným k výkonu práce v krajské pobočce Úřadu práce. Za stanovených podmínek v zákoně o sociálních službách může být do inspekčního týmu zařazen zaměstnanec kraje nebo specializovaný odborník. Inspekce ověřuje kvalitu sociálních služeb pomocí standardů kvality sociálních služeb. Standardy kvality sociálních služeb jsou chápány jako soubor kritérií, jejichž prostřednictvím je definována úroveň kvality poskytování sociálních služeb v oblasti personálního a provozního zabezpečení sociálních služeb a v oblasti vztahů mezi poskytovatelem a osobami. Standardů kvality sociálních služeb je patnáct a jsou to tyto:

- cíle a způsoby poskytování sociálních služeb,
- ochrana práv osob,
- jednání se zájemcem o sociální službu,
- smlouva o poskytování sociální služby,
- individuální plánování průběhu sociální služby,
- dokumentace o poskytování sociální služby,
- stížnosti na kvalitu nebo způsob poskytování sociální služby,
- návaznost poskytování sociální služby na další dostupné zdroje,
- personální a organizační zajištění sociální služby,
- profesní rozvoj zaměstnanců,
- místní a časová dostupnost poskytování sociální služby,
- informovanost o poskytované sociální službě,
- prostředí a podmínky,
- nouzové a havarijní situace,
- zvyšování kvality sociálních služeb.

[5, 10]

3. Analýza a komparace činnosti a hospodaření organizací sociálních služeb před a po jejich sloučení

Úvod třetí kapitoly je zaměřen na stručnou charakteristiku příspěvkových organizací územních samosprávných celků a města Český Těšín, neboť praktická část této diplomové práce je věnována příspěvkové organizaci města Český Těšín Centrum sociálních služeb Český Těšín. Příspěvková organizace Centrum sociálních služeb vznikla sloučením dvou příspěvkových organizací města Český Těšín – příspěvkové organizace Sociální služby Český Těšín a příspěvkové organizace Domov pro seniory Český Těšín. Nejdříve budou tyto organizace představeny samostatně včetně jejich hospodaření za období 2008 – 2011 a další část se pak bude týkat jejich sloučení. Pro obtížnější začleňování výnosů a nákladů v roce slučování organizací a přechodu hospodaření na nový subjekt, hospodaření za rok 2012 v rozboru není uvedeno.

3.1. Příspěvkové organizace územních samosprávných celků jako poskytovatelé sociálních služeb

Územní samosprávné celky zřizují příspěvkové organizace pro takové činnosti ve své působnosti, jež jsou zejména neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu. Tyto organizace se nejvíce vyskytují v oblasti poskytování smíšených veřejných statků, např. v kulturní oblasti, ve školství, při zajišťování sociálních služeb, ve zdravotnictví, ve výzkumných organizacích a dalších. Příkladem příspěvkových organizací krajů a obcí v oblasti poskytování sociálních služeb mohou být domovy pro seniory, centra denních služeb, domovy pro osoby se zdravotním postižením a další. Činnost příspěvkových organizací (dále také „PO“) je upravena zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

PO vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku a zřizovatel vydá o jejím vzniku zřizovací listinu, která musí obsahovat:

- úplný název zřizovatele (u obce také okres),
- název, sídlo příspěvkové organizace a její identifikační číslo,
- vymezení hlavního účelu a tomu odpovídajícího předmětu činnosti,
- označení statutárních orgánů a způsob, jakým jménem organizace vystupují,
- vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele, který se příspěvkové organizaci předává k hospodaření,

- vymezení majetkových práv,
- okruhy doplňkové činnosti navazující na hlavní účel příspěvkové organizace, kterou jí zřizovatel povolí k tomu, aby mohla lépe využívat všechny své hospodářské možnosti a odbornost svých zaměstnanců; tato činnost nesmí narušovat plnění hlavního účelu organizace a sleduje se odděleně,
- vymezení doby, na kterou je organizace zřízena.

[7, 11]

Finanční prostředky příspěvkových organizací jsou:

- prostředky získané z vlastní činnosti,
- prostředky přijaté z rozpočtu svého zřizovatele,
- prostředky svých fondů,
- peněžité dary od fyzických a právnických osob včetně prostředků ze zahraničí.

PO musí při plnění svých úkolů zachovávat plánované finanční vztahy k rozpočtu svého zřizovatele. Zřizovatel může PO poskytnout příspěvek na provoz ze svého rozpočtu nebo uložit odvod do svého rozpočtu v případě, že:

- její plánované výkony překračují plánované náklady,
- její investiční zdroje jsou větší, než jejich potřeba užití,
- byla porušena rozpočtová kázeň.

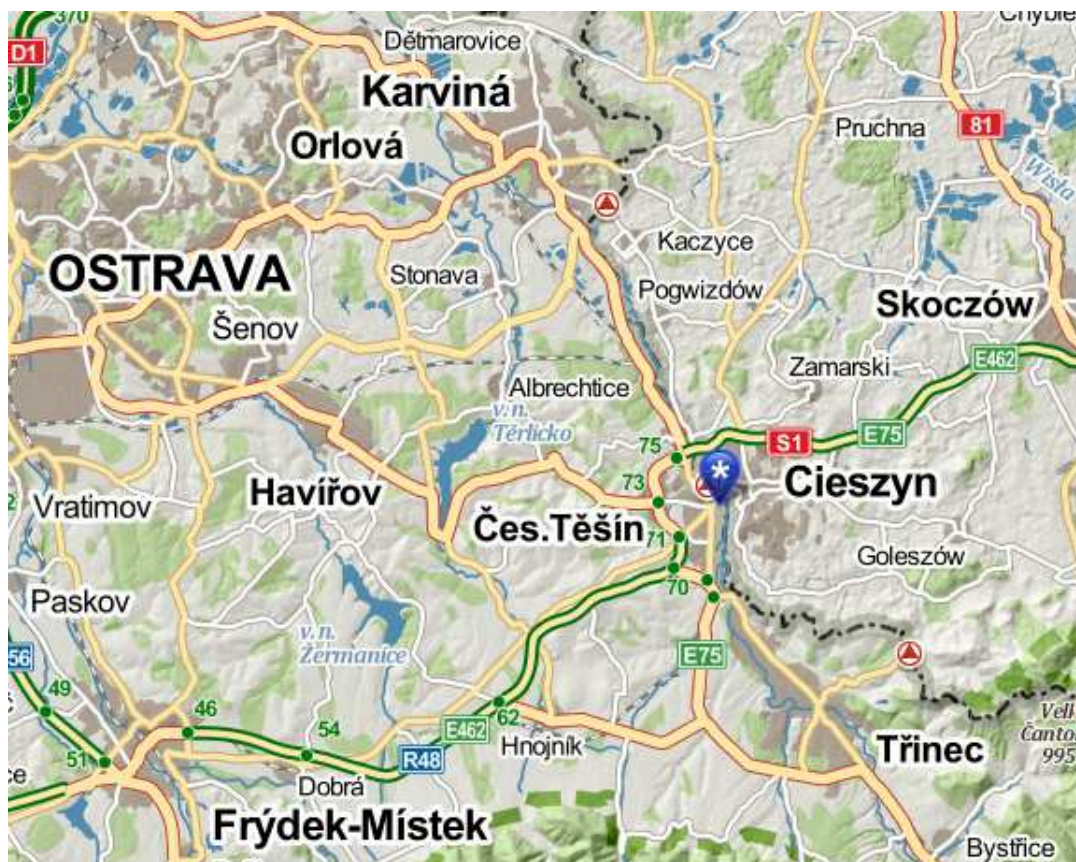
Pokud se podaří PO vyhospodařit zisk ve své doplňkové činnosti, může jej použít jen ve prospěch své hlavní činnosti. Rozpočet PO může zahrnovat pouze náklady a výnosy související s činnostmi vymezenými ve zřizovací listině, případně stanovenými jinou zákonnou normou. Zřizovatel PO rozhodne, jak budou výsledky hospodaření využity. PO může dosáhnout zlepšeného hospodářského výsledku a to úsporou na vlastních nákladech nebo překročením plánovaných výkonů. Tyto získané prostředky ze zlepšeného hospodářského výsledku si PO ponechává a přiděluje je podle stanovených zásad do vlastních peněžních fondů. V případě zhoršeného hospodářského výsledku, musí PO uhradit ztrátu z již dříve vytvořených zdrojů. PO vytváří tyto vlastní peněžní fondy:

- rezervní fond,
- investiční fond,
- fond odměn,
- fond kulturních a sociálních potřeb.

[2, 7, 11]

3.1.1. Město Český Těšín zřizovatelem příspěvkových organizací

Město Český Těšín se nachází v okrese Karviná Moravskoslezského kraje. K 1. 1. 2013 byl počet obyvatel žijících na tomto území 25 617. Rozloha města činí 33,81 km². [15]

Obr. 3.1 – Mapa okolí Českého Těšína [17]

Na obrázku č. 3.1 můžeme vidět hranici (čerchovaná čára) České republiky a Polska. Řeka Olše je hraniční řekou, která rozděluje území Těšínského Slezska mezi Polsko a Českou republiku. V České republice máme město Český Těšín a v Polsku je město Cieszyn.

Na obrázku č. 3.2 se nachází znak města Český Těšín. Znak obsahuje zděné věže s otevřenou bránou, vodní tok a orlici v modrém poli. Zděné věže představují opevněné město, případně knížecí hrad, který byl kdysi sídlem těšínských knížat. Vodní tok symbolizuje hraniční řeku Olši. Zlatá, nekorunovaná, doprava hledící orlice je orlicí těšínského knížectví. [16]

Obr. 3.2 – Znak města [15]

Město má 27 zastupitelů a 9 členů Rady Města. **Zastupitelstvo** zřizuje finanční výbor, kontrolní výbor, výbor pro národnostní menšiny. **Rada** jako své poradní orgány vytváří komisi pro životní prostředí, komisi pro výchovu a vzdělání, kulturní komisi, komisi tělovýchovy, komisi rady zdraví, komisi letopiseckou, komisi pro prevenci kriminality a komisi sociální. Dalším orgánem, který zřizuje město je Městská policie.

Městský úřad řídí starosta, místostarostové a tajemník. Městský úřad se člení na 12 odborů, které mají svá oddělení.

Příspěvkovými organizacemi působícími v Českém Těšíně jsou:

- Centrum sociálních služeb Český Těšín,
- Dům dětí a mládeže Český Těšín Hrabinská 33,
- Kulturní a společenské středisko „Střelnice“,
- Masarykova základní škola a mateřská základní škola Český Těšín,
- Městská knihovna Český Těšín,
- Správa účelových zařízení,
- Základní škola a mateřská škola Český Těšín Kontešinec,
- Základní škola a mateřská škola Český Těšín Hrabina,
- Základní škola a mateřská školy Český Těšín Pod Zvonek,
- Základní škola s polským jazykem vyučovacím a Mateřská škola s polským jazykem vyučovacím Český Těšín Havlíčkova.

Na území města působí také mnoho dalších kulturních a sportovních organizací. Mezi **kulturní organizace** můžeme zařadit, mimo již výše vyjmenované příspěvkové organizace, Čítárnu a kavárnu Avion, Těšínské divadlo, Kino Central, Muzeum Těšínska, Folklorní soubor Slezan Český Těšín a Dětský folklorní soubor Slezanek Český Těšín. Mezi **sportovní organizace** na tomto území patří: Správa účelových zařízení (koupaliště, zimní stadion, sportoviště), FC IRP Český Těšín, TJ Slavoj Český Těšín (lední hokej, oddíl krasobruslení), Florbalový klub Český Těšín, Cyklistický klub, JUDO DDM Český Těšín.

[15]

3.2. Příspěvková organizace Sociální služby Český Těšín

Sociální služby Český Těšín, příspěvková organizace (dále také „SS ČT, p.o.“), byla organizací, jejímž zřizovatelem bylo Město Český Těšín. Organizace pod názvem Sociální služby Český Těšín vznikla ke dni 1. 10. 2006 usnesením zastupitelstva města Český Těšín. Zastupitelstvo města následně schválilo doplnění názvu - „příspěvková organizace“, vymezilo seznam majetku, který byl předán organizaci do správy a schválilo doplňkovou činnost.

Předmět hlavní činnosti organizace byl vymezen následovně. Organizace zajišťovala služby sociální péče občanům Českého Těšína, kteří je potřebují vzhledem ke svému zdravotnímu stavu, věku nebo kteří bez pomoci společnosti nemohou překonat obtížnou životní situaci, nepříznivé životní poměry anebo z jiných vážných důvodů. Sociální služby byly poskytovány prostřednictvím pečovatelek, osobních asistentek jak v domácnostech klientů, tak v Domě s pečovatelskou službou. V rámci hlavní činnosti organizace byla dále prováděna související provozní, finanční a hospodářská činnost, šetření sociální situace v terénu, návrhy na stanovování úhrad za úkony pečovatelské služby, osobní asistence a výběr úhrad za poskytnuté služby.

Pro lepší využití všech hospodářských možností byla organizaci povolena doplňková hospodářská činnosti v oblasti výroby, obchodu a služeb neuvedených v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona.

Organizace obdržela dne 20. 8. 2007 rozhodnutí o registraci pečovatelské služby a dne 4. 8. 2008 rozhodnutí o registraci osobní asistence. Rozhodnutí byla vydána Krajským úřadem Moravskoslezského kraje.

[19]

3.2.1. Nabízené služby

Pečovatelská služba a **osobní asistence** patří mezi služby sociální péče a terénní služby. **Posláním** těchto služeb je poskytovat pomoc a podporu v domácím prostředí (u pečovatelské služby) nebo v přirozeném sociálním prostředí (u osobní asistence) osobám seniorského věku, tělesně postiženým a chronicky nemocným, jež potřebují pomoc jiné fyzické osoby při uspokojování svých životních potřeb v takovém rozsahu, aby byla zachována a podporována jejich stávající soběstačnost a zmírněna rizika sociálního vyloučení.

V oblasti pečovatelské služby a osobní asistence musí být naplňovány tyto *cíle*:

- poskytovat služby tak, aby uživatel mohl zůstat co nejdéle ve svém domácím či přirozeném sociálním prostředí a měl možnost zachovávat a rozvíjet své schopnosti a dovednosti a udržovat stávající zvyklosti,
- umožnit realizaci vlastních potřeb uživatele,
- zabránit sociálnímu vyloučení uživatele prostřednictvím zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- podporovat uživatele při využívání služeb veřejnosti,
- zvyšovat informovanost uživatelů o dalších možnostech řešení jejich nepříznivé životní situace,
- prezentovat službu tak, aby byla dostupná cílové skupině.

Poskytované služby musí dodržovat následující stanovené *principy*:

- *individuální přístup* – poskytování služby na základě individuálních přání, potřeb a vlastního rozhodnutí každého uživatele,
- *partnerství* – uživatel společně s klíčovým pracovníkem sestavuje a vyhodnocuje svůj individuální plán průběhu poskytování služby, sám si rozhoduje o změně a ukončení služby,
- *respektování a dodržování důstojnosti, základních lidských práv a svobod uživatelů* - všichni pracovníci respektují a dodržují lidská práva a svobody stanovené v Listině základních práv a svobod, k uživatelům se chovají s úctou a respektem,
- *aktivizace* – uživatel je aktivně zapojován do poskytovaných činností pečovatelské služby dle vlastních schopností a možností a je usilováno, aby se nezvyšovala závislost uživatele na poskytované službě,
- *odbornost, profesionalita* – všichni zaměstnanci splňují odbornou způsobilost k výkonu povolání a jsou zapojeni do dalšího průběžného vzdělávání,
- *flexibilita* – organizace pružně reaguje na aktuální změny v potřebách a požadavcích uživatelů.

Do *okruhu osob, pro něž byly služby určeny*, patřili občané města Český Těšín a příměstských částí (Dolní a Horní Žukov, Mosty, Mistřovice, Koňakov a Stanislavice). Služby se týkají osob, které mají sníženou soběstačnost z důvodu stáří, tělesného postižení či chronického onemocnění a jejich situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Do této cílové skupiny uživatelů jsou zahrnutí:

- senioři - mladší senioři (65 - 80 let) a starší senioři (nad 80 let),
- osoby s tělesným postižením - mladí dospělí (19 - 26 let), dospělí (27 - 64 let),
- osoby s chronickým onemocněním - mladí dospělí (19 - 26 let) a dospělí (27 - 64 let).

[19]

3.2.2. Hospodaření příspěvkové organizace za období 2008 - 2011

Tato podkapitola představuje hospodaření příspěvkové organizace Sociální služby Český Těšín. Jsou zde uvedeny náklady (tab. č. 3.1 a 3.2), výnosy (tab. č. 3.3 a 3.4) a výsledky hospodaření (tab. č. 3.5). Údaje v tabulkách jsou vyčísleny samostatně za hlavní a doplňkovou činnost za období 2008 až 2011.

Tab. 3.1 – Náklady hlavní činnosti za období 2008 – 2011 (v Kč)

Náklady/Rok	2008	2009	2010	2011
Spotřeba materiálu	345 212	346 693	298 563	292 330
Spotřeba energie	159 682	201 667	294 000	242 000
Opravy a udržování	94 850	100 017	728 806	145 930
Cestovní náklady	12 892	28 383	18 321	11 982
Náklady na reprezentaci	710	1 719	2 384	1 389
Ostatní služby	447 340	302 725	263 818	221 865
Mzdové náklady	3 102 625	3 135 879	3 185 837	3 358 480
Zákonné a jiné sociální pojištění	1 065 153	975 926	1 063 552	1 053 750
Zákonné sociální náklady	63 357	59 381	50 162	30 408
Ostatní náklady	56 151	111 459	83 025	221 234
Odpisy majetku	221 700	221 667	138 968	188 168
Náklady celkem	5 569 672	5 485 516	6 127 436	5 767 536

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [19]

Spotřeba materiálů zahrnuje náklady na knihy, tisk, pohonné hmoty, drobný dlouhodobý hmotný majetek, ochranné pomůcky a další materiál. Spotřeba energie obsahuje náklady na spotřebu elektřiny, tepla, vody a plynu. Tyto položky ve zkoumaném období kolísají a záleží to na jejich spotřebě a aktuální ceně. V roce 2010 se navýšily náklady na opravy a udržování o 628 789 Kč oproti roku 2009. Bylo to způsobeno provedením generální opravy elektroinstalace v budově organizace, následným vymalováním prostorů objektu a poruchovostí vozidel organizace. Cestovní náklady v roce 2009 se oproti roku 2008 navýšily z důvodu povinnosti pravidelného vzdělávání zaměstnanců a nutnosti odpovídající kvalifikace všech zaměstnanců, s čímž souvisí právě cestovní výlohy. Ostatní služby tvoří náklady na školení a semináře, na údržbu software telefonní a telekomunikační poplatky, leasing, drobný dlouhodobý nehmotný majetek a ostatní. Mzdové náklady a dále zákonné

pojištění patří k nejvyšším nákladům organizace. Osobní náklady (mzdové náklady + zákonné pojištění) tvoří cca 75% celkových nákladů ve všech letech zkoumaného období s výjimkou roku 2010, kdy tvořily 69% celkových nákladů (ovlivněno položkou opravy a udržování). K ostatním nákladům patří zejména pojištění majetku, členské příspěvky, bankovní poplatky, daně a poplatky.

Tab. 3.2 – Náklady doplňkové činnosti za období 2008 – 2011 (v Kč)

Náklady/Rok	2008	2009	2010	2011
Spotřeba materiálu	1 527	0	609	37 745
Spotřeba energie	720	592	84 905	19 698
Ostatní služby	457	3 098	118	0
Mzdové náklady	47 419	0	17 124	3 495
Zákonné a jiné sociální pojištění	16 602	0	6 116	1 191
Náklady celkem	66 725	3 690	108 872	62 129

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [19]

Náklady v doplňkové činnosti jsou představovány zejména mzdou pracovníka a odvody na zákonné pojištění. Obsahem této činnosti je provádění úklidu pracovníkem v Domě s pečovatelskou službou a dále pronájem místností v klubu seniorů různým organizacím. Důvodem nulových nákladových položek v roce 2009 je, že k 1.6.2008 byla činnost úklidu v Domě s pečovatelskou službou ukončena.

Tab. 3.3 – Výnosy hlavní činnosti za období 2008 – 2011 (v Kč)

Výnosy hlavní činnosti				
Název/Rok	2008	2009	2010	2011
Tržby z prodeje služeb	682 166	1 205 572	1 217 261	1 301 200
Zúčtování fondů	32 000	20 200	471 653	0
Příspěvky a dotace	4 882 505	4 457 546	4 286 000	4 547 310
Ostatní výnosy	344	270	174 423	84 115
Výnosy celkem	5 597 015	5 683 588	6 149 337	5 932 625

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [12-15]

Nejvyšší podíl na celkových výnosech má položka příspěvky a dotace (kolem 70% – 80%), která zahrnuje v sobě příspěvek zřizovatele, dotace Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) prostřednictvím krajského úřadu a dotace z Úřadu práce. V jednotlivých letech 2008 až 2011 byly organizaci poskytovány MPSV dotace v oblasti podpory poskytování sociálních služeb. V roce 2010 ještě byla organizaci poskytnuta dotace v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Od 1. 7. 2008 byly navýšeny ceny za služby sociální péče a v září byly rozšířeny poskytované služby o služby osobní asistence, což se projevilo v položce tržby z prodeje služeb nejen v roce 2008, ale také v roce 2009. V roce 2010 bylo

čerpano z rezervního fondu na pokrytí oprav elektroinstalace v sídle organizace, proto v tomto roce máme tak vysokou částku v položce zúčtování fondů. Důvodem vyšších ostatních výnosů v roce 2010 je to, že bylo prodáno služební vozidlo (neekonomická oprava) a organizaci byla přiznána náhrada pojišťovny za havarované vozidlo. Náhrada škod z pojistných události byla přiznána taktéž v roce 2011.

Tab. 3.4 – Výnosy doplňkové činnosti za období 2008 – 2011 (v Kč)

Název/Rok	2008	2009	2010	2011
Tržby z prodeje služeb	76 350	21 497	203 713	98 941
Výnosy celkem	76 350	21 497	203 713	98 941

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [19]

Organizace v rámci doplňkové činnosti má tržby z pronájmů prostorů vlastněných organizací. Nejvyšší výnosy ve zkoumaném období měla v roce 2010 a pak v roce 2011.

Tab. 3.5 – Výsledky hospodaření za období 2008 – 2011 (v Kč)

Rok	Hlavní činnost			Doplňková činnost		
	Náklady	Výnosy	Výsledek hospodaření	Náklady	Výnosy	Výsledek hospodaření
2008	5 569 672	5 597 005	27 333	66 725	76 350	9 625
2009	5 485 516	5 683 588	198 072	3 690	21 497	17 807
2010	6 127 436	6 149 337	21 901	108 872	203 713	94 841
2011	5 767 536	5 932 625	165 089	62 129	98 941	36 812

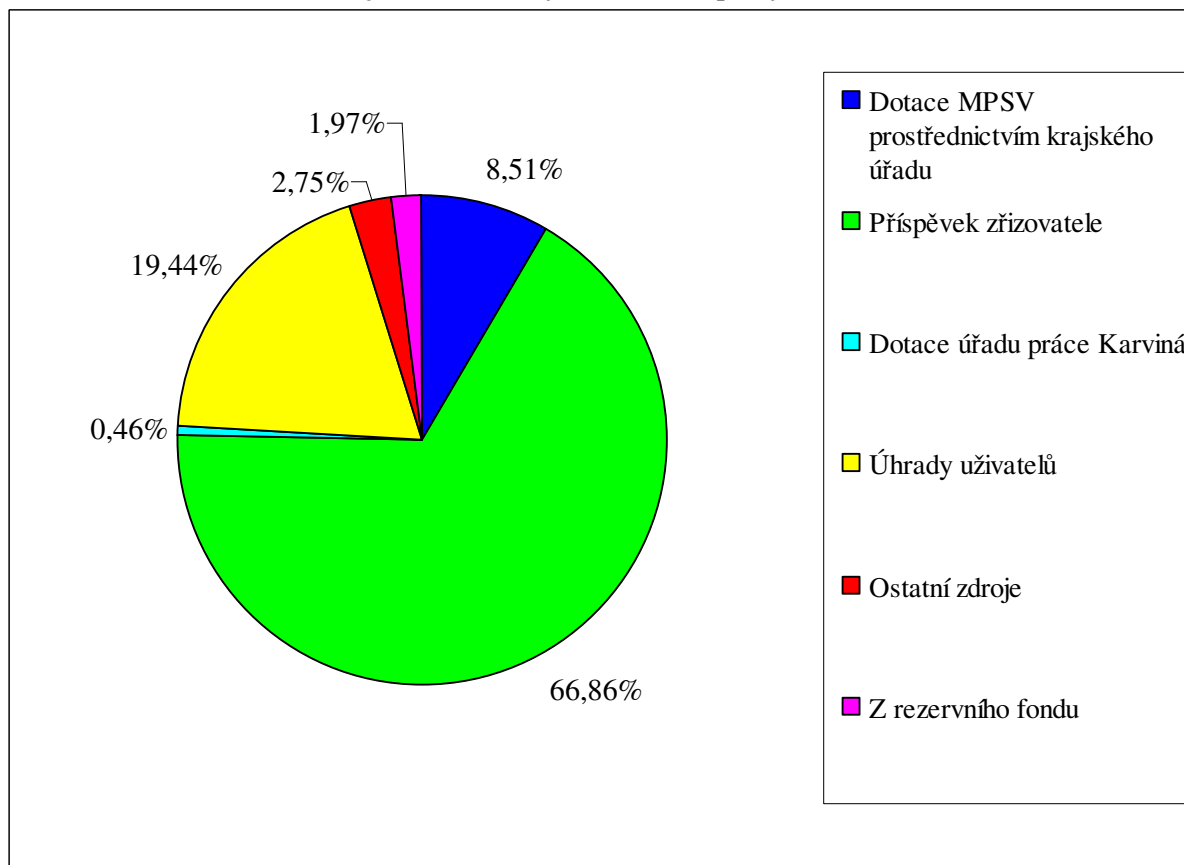
Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [19]

Tabulka znázorňuje celkové náklady a výnosy organizace společně s dosaženým výsledkem hospodaření. Můžeme si povšimnout, že doplňková činnost může být stále provozována, jelikož její výsledek hospodaření je ve všech letech kladný. V rámci hlavní činnosti je výsledek hospodaření rovněž kladný. Nejvyššího kladného výsledku hospodaření dosáhla organizace za zkoumané období v roce 2009 a následně v roce 2011, kdy výsledek hospodaření přesáhl sto tisíc korun. Výsledky hospodaření byly rozděleny mezi rezervní fond a fond odměn.

3.2.3. Zdroje krytí nákladů na poskytování sociálních služeb

Náklady na poskytování sociálních služeb jsou kryty organizací z dotací Ministerstva práce a sociálních věcí prostřednictvím krajského úřadu, příspěvku zřizovatele, dotací úřadu práce, úhrad od uživatelů, z rezervního fondu a z ostatních zdrojů (hlavní a vedlejší činnosti). Níže uvedený graf č. 3.1 znázorňuje procentní podíly těchto zdrojů, které jsou vypočítány jako průměr za celé období 2008 – 2011.

Graf 3.1 – Finanční zdroje sloužící ke krytí nákladů na poskytování sociálních služeb (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [19]

Největší část získaných zdrojů organizace tvoří příspěvek zřizovatele – průměrně za celé období 2008 – 2011 se na celkových získaných zdrojích podílel příspěvek zřizovatele 66,86%. Dalším největším zdrojem organizace jsou úhrady uživatelů za poskytované služby, které průměrně tvoří 19,44% z celkových zdrojů sloužících ke krytí poskytovaných služeb. Třetím důležitým zdrojem jsou dotace Ministerstva práce a sociálních věcí, které jsou poskytovány na podporu poskytování sociálních služeb. Úřad práce Karviná poskytl organizaci dotaci pouze v roce 2010 za období 2008 – 2011 a to v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

3.2.4. Uživatelé poskytovaných služeb organizace

Níže uvedená tabulka č. 3.6 zobrazuje počet uživatelů služeb, které měla organizace celkově za jednotlivé roky. Organizace má také stanovené kapacity těchto služeb, které z určité části ovlivňují počet těchto uživatelů.

Tab. 3.6 – Počet uživatelů služeb celkem za jednotlivé roky k 31. 12.

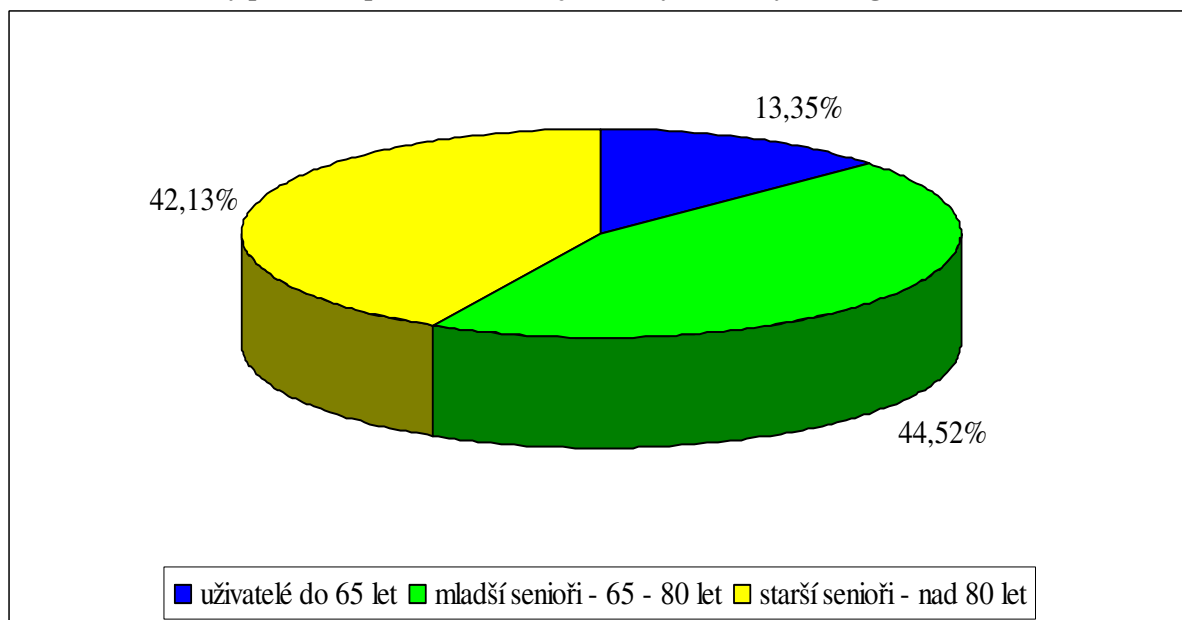
Rok	Počet uživatelů služeb v roce celkem	
	Pečovatelská služba	Osobní asistence
2008	332	6
2009	314	10
2010	298	14
2011	293	15

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [21]

Z tabulky je patrné, že počet uživatelů pečovatelské služby mírně klesá. Jedním z důvodů může být snižování kapacity pečovatelské služby. Služba osobní asistence se v organizaci začala poskytovat v druhé polovině roku 2008; můžeme si povšimnout, že o tuto službu je zájem a s každým rokem počet uživatelů narůstá. U pečovatelské služby i u osobní asistence v počtech uživatelů převažují ženy.

Věkové kategorie uživatelů, kterým jsou poskytovány sociální služby, jsou zobrazeny v grafu č. 3.2. Tento graf zobrazuje, jaký je průměrný procentní podíl uživatelů v jednotlivých věkových kategoriích za celé období 2008 – 2011.

Graf 3.2 – Průměrný procentní podíl uživatelů v jednotlivých věkových kategoriích za období 2008 - 2011

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [21]

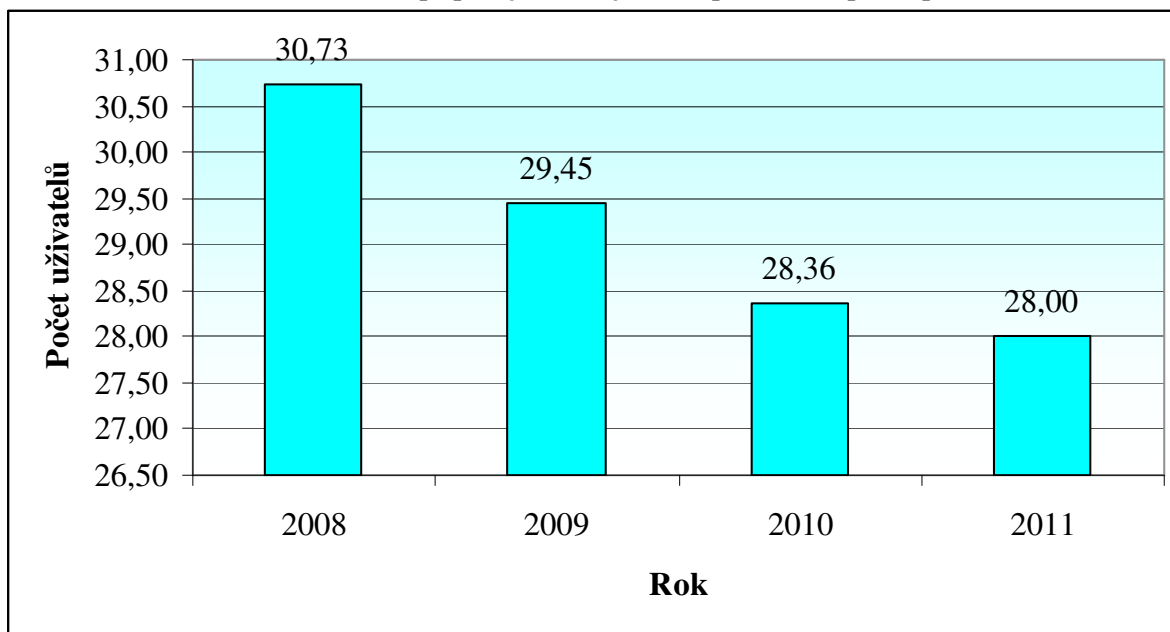
Největší počet uživatelů průměrně za zkoumané období se nachází v kategorii mladší senioři (65 – 80 let). V této věkové kategorii jsou sociální služby poskytovány průměrně 140 uživatelům (44,52%). Dále také velký počet seniorů je ve skupině starší senioři (nad 80 let), kde sociálních služeb využívá průměrně 132 seniorů (42,13%).

Co se týče uživatelů dle stupně závislosti na pomoci jiné osoby, asi polovina uživatelů (54,16%) průměrně za celé období 2008 – 2011 byla bez závislosti na pomoci jiné osoby. Uživatelé, kteří byli zařazeni do prvního stupně závislosti, tvořili přibližně 21% všech uživatelů a uživatelé s druhým stupněm závislosti 15%. Uživatelů se třetím a čtvrtým stupněm závislosti na pomoci jiné osoby bylo nejméně (5,55% a 2,44%) ze všech uživatelů.

3.2.5. Zaměstnanci organizace

V jednotlivých letech (za období 2008 – 2011) organizace zaměstnávala k 31. 12. příslušného roku 15 zaměstnanců na pracovní smlouvy. Složení zaměstnanců bylo následující: 5 pečovatelek, 2 osobní asistentky, 3 řidiči-pečovatelé, 1 koordinátorka pečovatelské služby a osobní asistence, 1 sociální pracovníce, 1 účetní-ekonom, 1 ředitelka organizace, 1 správce klubu seniorů. Organizace také zaměstnávala 2 pracovníky na dohodu o pracovní činnosti (1 pracovníci na mytí jídelnosičů a 1 předsedkyni samosprávy klubu seniorů). Průměrný přepočtený stav zaměstnanců po celé období 2008 – 2011 byl 15, z toho pracovníků v přímé péči 11. Následující graf č. 3.3 znázorňuje, kolik uživatelů připadalo na jednoho pracovníka přímé péče.

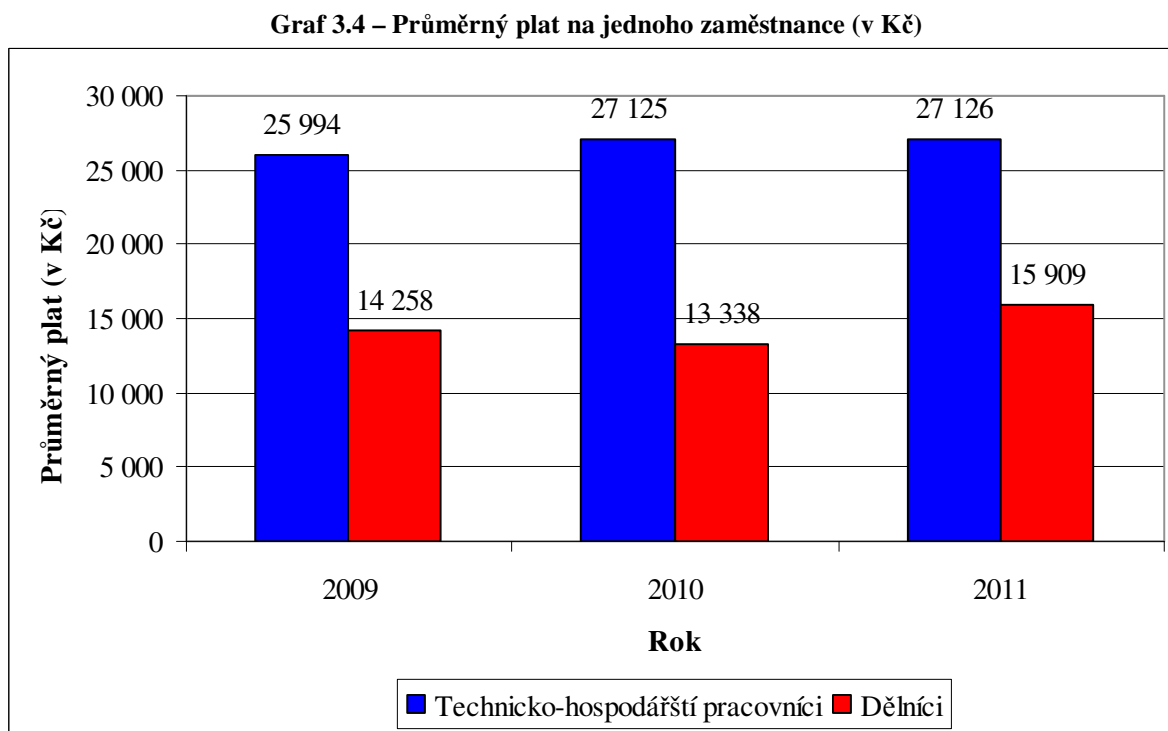
Graf 3.3 – Počet uživatelů připadajících na jednoho pracovníka přímé péče k 31. 12.

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [23]

Z grafu je patrné, že na jednoho pracovníka přímé péče připadá kolem třiceti uživatelů. Tento počet je klesající z toho důvodu, že v jednotlivých letech klesá počet uživatelů sociálních služeb a počet pracovníků přímé péče se nemění.

Následující graf č. 3.4 uvádí průměrný plat na jednoho zaměstnance v roce 2009, 2010 a 2011. Pracovníci jsou rozdělení do dvou skupin, technicko-hospodářské pracovníky a dělníky, dle toho se jim potom odvíjí plat. Tři zaměstnanci patří do kategorie technicko-hospodářský pracovník a ostatní zaměstnanci jsou dělníky.

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [19]

3.3. Příspěvková organizace Domov pro seniory Český Těšín

Organizace vznikla dne 18. 10. 2002 pod názvem „Domov důchodců Český Těšín“ a zahájila tak svoji činnost 1. 11. 2002. V roce 2007 se tato organizace přejmenovala na Domov pro seniory, příspěvková organizace (dále také „DPS ČT, p.o.“). Posláním DPS ČT, p.o. bylo poskytování služeb sociální péče starším občanům (seniorům) v celoročním pobytu. Jednalo se o starší občany, kteří:

- dosáhli věku rozhodného pro přiznání starobního důchodu,
- pro trvalé změny zdravotního stavu potřebují odbornou péči sociální, zdravotní nebo ošetrovatelskou, kterou jim nemůže poskytnout rodina nebo jiné služby sociální péče (domácí péče, pečovatelská služba apod.),
- potřebují nezbytně umístit v organizaci z jiných vážných důvodů (například z důvodu nezájmu nebo neschopnosti rodinných příslušníků či blízkých postarat se o své příbuzné anebo známé).

Předmětem hlavní činnosti nabízené služby bylo zajišťování základních činností (uvedených v zákoně o sociálních službách), úkonů péče osobám pobírajícím příspěvek na péči (v rozsahu dle vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádí zákon o sociálních službách), zdravotní, ošetrovatelské a rehabilitační péče. Dále s každým uživatelem služeb byly klíčovými pracovníky zpracovávány individuální plány péče. V těchto plánech si uživatelé stanovovali své cíle (sami nebo s pomocí klíčových pracovníků či rodiny), které si mohli kdykoliv změnit.

Příspěvkové organizaci byla povolena zřizovací listinou **doplňková činnost** v oblasti pronájmu nemovitého a movitého majetku a činnost v oblasti stravovací jednotky i pro osoby nezahrnuté do hlavního účelu činnosti. [22]

3.3.1. Nabízené služby

Nabízená sociální služba domov pro seniory (dále také „DPS“) patří mezi služby sociální péče a je pobytovou službou. **Posláním** této služby je poskytování sociálních služeb starším občanům (seniorům) dle jejich individuálních potřeb. Tímto organizace usilovala o přiměřenou podporu a pomoc při běžných potřebách, činnostech uživatelů a současně o důstojné, spokojené prožití jejich podzimu života.

Cílem poskytované služby je profesně (pomocí odborně vzdělaného a vyškoleného personálu) a zodpovědně (individuální přístup k uživatelům a na základě jejich individuálních plánů) naplňovat poslání DPS ČT, p.o.

Poskytovaná služba musí dodržovat následující **zásady**:

- *individuální přístup*, kdy středem pozornosti je uživatel a jeho potřeby,
- *kommunikace*, v rámci které uživatel je pro organizaci partnerem, s nímž se diskutuje o poskytované službě,
- *právo a důstojnost*, což znamená, že personál dodržuje lidská práva obsažená v Listině základních práv a svobod a respektuje práva uživatelů,
- *prostřednictvím principu spolupráce* se snaží organizace aktivně podporovat jejich uživatele ve spolupráci s jejich rodinnými příslušníky a známými, společenským prostředím, jinými institucemi a rovněž i ve spolupráci s personálem,
- *podpora* v jednání na základě vlastního svobodného rozhodnutí.

[18]

Cílová skupina uživatelů – služba je určena pro:

- okruh osob, jež mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku a jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby; dle věkové struktury se jedná o mladší seniory (65 – 80 let) a starší seniory (nad 80 let),
- seniory s omezenou schopností zvládat úkony péče o vlastní osobu a úkony soběstačnosti, u kterých již v domácím prostředí potřebnou péči a pomoc nelze zajistit:
 - z důvodu chybějících rodinných příslušníků nebo osob blízkých,
 - z důvodu omezené schopnosti rodinných příslušníků a osob blízkých zajistit potřebnou péči a pomoc,
 - jinými sjednanými sociálními službami (např. terénními službami jako je pečovatelská služba, osobní asistence apod.); těmito službami již nelze pokrýt potřebnou péči a pomoc v plném rozsahu.

[18]

3.3.2. Hospodaření příspěvkové organizace za období 2008 – 2011

Cílem této podkapitoly je, podobně jako v předchozí kapitole č. 3.2.2, popsat hospodaření příspěvkové organizace DPS ČT, p.o. za období 2008 až 2011. V tabulkách je opět uvedeno, jak organizace hospodařila, co se týče nákladů (tab. č. 3.7 a 3.8), výnosů (tab. č. 3.9 a 3.10) a výsledků hospodaření (tab. č. 3.11) v rámci hlavní či doplňkové činnosti. Obsah jednotlivých položek v tabulce je obdobný jako u příspěvkové organizace Sociální služby Český Těšín.

Tab. 3.7 – Náklady hlavní činnosti za období 2008 – 2011 (v Kč)

Náklady/Rok	2008	2009	2010	2011
Spotřeba materiálu	3 067 962	2 624 701	2 679 626	2 661 255
Spotřeba energie	2 241 931	2 255 294	2 253 094	1 980 563
Opravy a udržování	589 729	204 491	295 809	433 900
Cestovní náklady	16 554	12 460	17 691	16 109
Náklady na reprezentaci	5 373	7 450	2 419	2 792
Ostatní služby	2 243 592	2 419 009	2 142 791	2 169 944
Mzdové náklady	11 883 655	12 520 630	12 324 905	11 978 228
Zákonné a jiné sociální pojištění	4 145 772	4 086 411	4 170 008	4 004 459
Zákonné sociální náklady	233 068	244 910	241 720	116 999
Ostatní náklady	268 550	134 904	118 681	147 925
Odpisy majetku	1 925 990	1 936 386	1 964 815	1 975 699
Náklady celkem	26 622 176	26 446 646	26 211 559	25 487 873

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [23]

Z tabulky je patrné, že celkové náklady organizace byly nejvyšší v roce 2008 a od tohoto roku postupně klesají. Nejvyšší podíl na spotřebě materiálů má spotřeba potravin (kolem 60%). Spotřeba materiálů v roce 2008 byla oproti roku 2009 vyšší o 443 261 Kč a příčinou bylo větší pořízení drobného dlouhodobého majetku. U položky spotřeba energie náklady poklesly v roce 2011 oproti roku 2010 až o 272 531 Kč. Důvodem byla nižší spotřeba elektrické energie, zemního plynu a vody a také snížení ceny v oblasti elektrické energie a zemního plynu. Můžeme si povšimnout, že opravy a udržování se rovněž navýšily více oproti předcházejícímu období. Příčinou byly malířské práce, oprava evakuačního výtahu a náklady spojené s opravami v souladu s realizací závěrů systémového auditu.

Tab. 3.8 – Náklady doplňkové činnosti za období 2008 – 2011 (v Kč)

Náklady/Rok	2008	2009	2010	2011
Spotřeba materiálu	305 925	263 694	258 474	267 369
Spotřeba energie	48 926	49 439	49 790	44 491
Mzdové náklady	17 377	18 058	18 412	17 438
Zákonné a jiné sociální pojištění	6 083	6 321	6 287	5 926
Odpisy majetku	31 508	26 795	28 298	27 413
Náklady celkem	409 819	364 307	361 261	362 637

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [23]

Náklady doplňkové činnosti jsou ve zkoumaném období víceméně vyrovnané. Avšak můžeme si povšimnout větší spotřeby materiálu v roce 2008 oproti následujícím obdobím. Zřejmě to bylo způsobeno větším počtem cizích strávníků, jelikož většina těchto nákladů jde na zajištění potravin pro stravování cizích strávníků.

Tab. 3.9 – Výnosy hlavní činnosti za období 2008 – 2011 (v Kč)

Výnosy/Rok	2008	2009	2010	2011
Tržby z prodeje služeb	12 169 650	12 801 632	12 593 707	13 727 805
Zúčtování fondů	157 958	157 096	271 889	200 883
Příspěvky a dotace	14 131 000	13 392 813	13 315 094	11 315 563
Ostatní výnosy	214 051	32 744	12 274	25 546
Výnosy celkem	26 672 659	26 384 285	26 192 964	25 269 797

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [23]

Domov pro seniory zahrnuje do výnosů – tržby z prodeje služeb – úhrady uživatelů za pobyt, tržby za stravování, příspěvek na péči, úhrady od zdravotních pojišťoven a ostatní tržby menšího významu. V roce 2011 se všechny dílčí výnosy navýšily v rámci tržeb z prodeje služeb (jednou z příčin bylo navýšení cen za pobyt a stravování). Příspěvková organizace v období 2008 – 2011 získávala příspěvek od zřizovatele a dotaci od MPSV v oblasti podpory

poskytování sociálních služeb. Nejvyšší příspěvek zřizovatele byl poskytnut v roce 2009 (8 892 813 Kč) a v ostatních letech se pohyboval kolem osmi milionů korun. V roce 2008 byla přiznána nejvyšší dotace plynoucí z MPSV (5 400 000 Kč) a v dalších letech se pohybovala kolem 4 až 4,5 milionů korun. Příspěvky a dotace celkově postupně klesají.

Tab. 3.10 – Výnosy doplňkové činnosti za období 2008 – 2011 (v Kč)

Výnosy/Rok	2008	2009	2010	2011
Tržby z prodeje služeb	596 726	512 654	533 718	568 729
Výnosy z pronájmu	4738	6 226	6781	11984
Výnosy celkem	601 464	518 880	540 499	580 713

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [23]

V tabulce si můžeme povšimnout, že výnosy z doplňkové činnosti se skládají ze dvou částí – z tržeb z prodeje služeb a z výnosů z pronájmu nebytových prostor (bufet a kadeřnictví). Výnosy z pronájmu se s každým rokem postupně zvyšují. Dokonce v roce 2011 se oproti roku 2010 navýšily výnosy z pronájmu o 76,72 procentního bodu. V roce 2008 byly výnosy z doplňkové činnosti nejvyšší a ihned v roce 2009 klesly a byly tak nejnižší ve zkoumaném období 2008 – 2011. Ale potom od roku 2010 se zase začaly zvyšovat.

Tab. 3.11 – Výsledky hospodaření za období 2008 – 2011 (v Kč)

Rok	Hlavní činnost			Doplňková činnost		
	Náklady	Výnosy	Výsledek hospodaření	Náklady	Výnosy	Výsledek hospodaření
2008	26 622 176	26 672 659	50 483	409 819	601 464	191 645
2009	26 446 646	26 384 285	-62 361	364 307	518 880	154 573
2010	26 211 559	26 192 964	-18 595	361 261	540 499	179 238
2011	25 487 873	25 269 797	-218 076	362 637	580 713	218 076

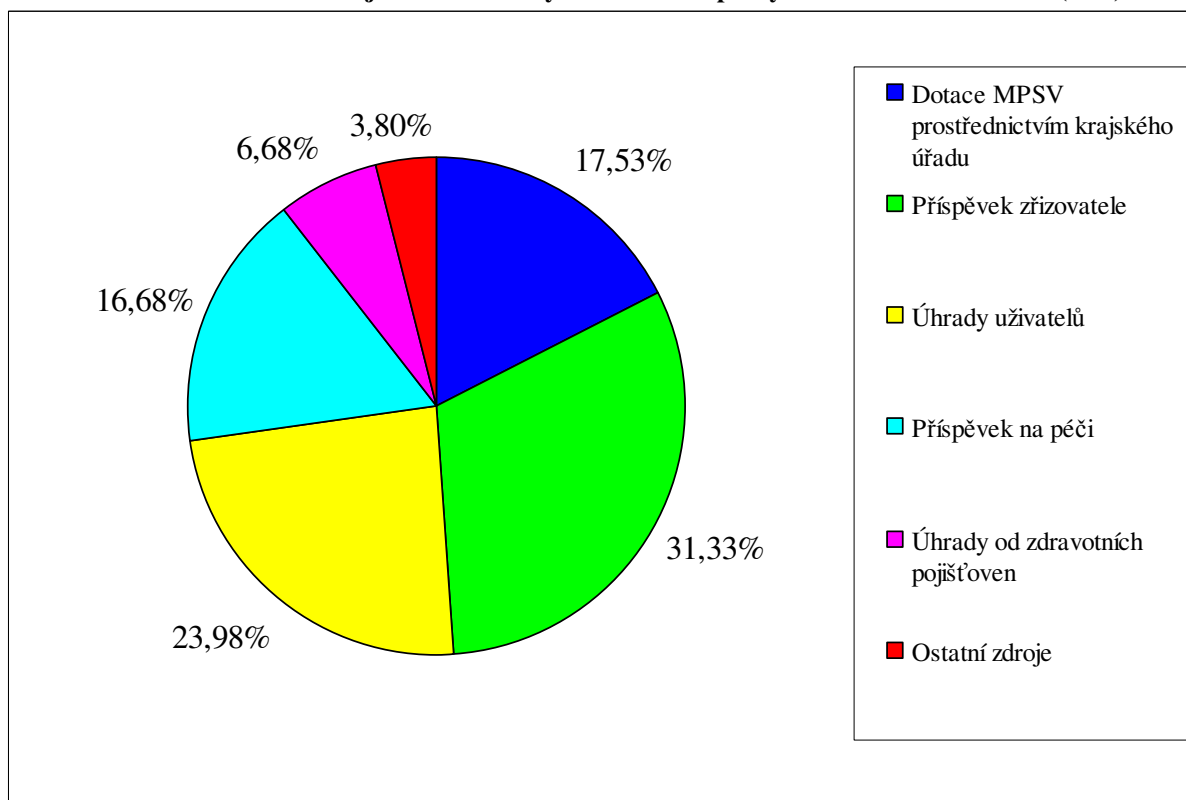
Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [23]

Organizace měla v roce 2008 hlavní činnost ziskovou (50 483 Kč), ale od roku 2009 začala být již ztrátová. Ztráta byla vždy pokryta ze zisku, který organizace dosáhla svou doplňkovou činností.

3.3.3. Zdroje krytí nákladů na poskytování sociálních služeb

Organizace hradí náklady na poskytování sociálních služeb z dotace Ministerstva práce a sociálních věcí prostřednictvím krajského úřadu, příspěvku zřizovatele, úhrad od uživatelů, příspěvku na péči, úhrad od zdravotních pojišťoven a ostatních zdrojů. Níže uvedený graf č. 3.5 znázorňuje, jakou částí se jednotlivé zdroje podílí na celkových zdrojích. Procentní podíly jednotlivých zdrojů jsou vypočteny jako průměr za celé období 2008 – 2011.

Graf 3.5 – Finanční zdroje sloužící ke krytí nákladů na poskytování sociálních služeb (v %)

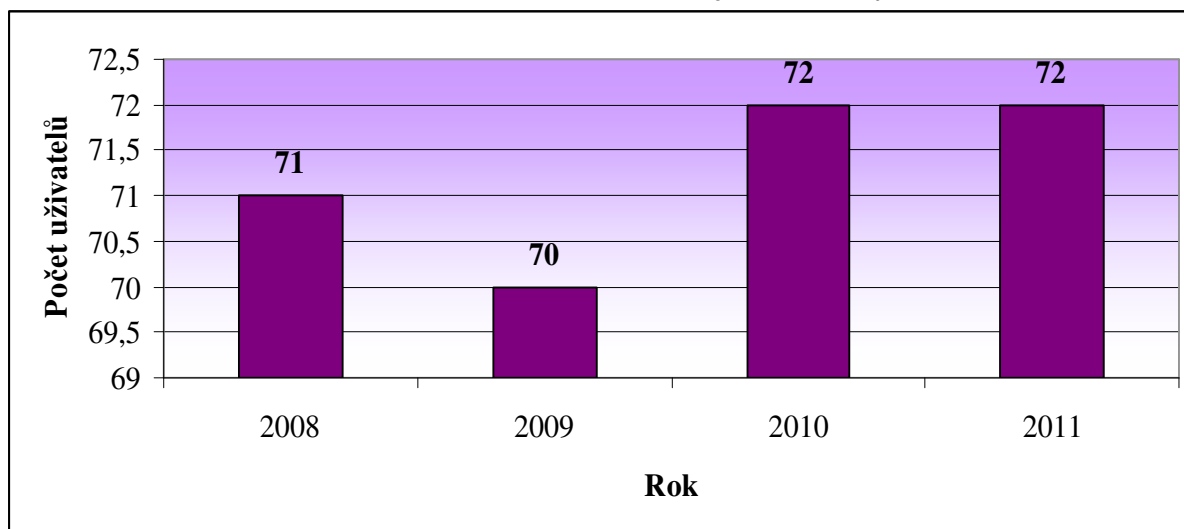
Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [23]

Na výše zobrazeném grafu si můžeme povšimnout, že největším zdrojem je příspěvek zřizovatele, jež se průměrně za celé zkoumané období podílel 31,33% na celkových zdrojích. Kdybychom se podívali na příspěvek zřizovatele pro SS ČT, p. o., zjistíme, že příspěvek zřizovatele plynoucí do DPS ČT, p. o. se podílel na celkových zdrojích pouze z 50 % ve srovnání s SS ČT, p. o. Dalším důležitým zdrojem jsou úhrady od uživatelů, které se průměrně podílely téměř 24%. Důležitou roli pro DPS ČT, p. o. mají také dotace MPSV a příspěvek na péči, jež se pohybují kolem 16% až 17%.

3.3.4. Uživatelé poskytovaných služeb organizace

Domov pro seniory Český Těšín, příspěvková organizace má stanovenou kapacitu zařízení, která je určena počtem lůžek v zařízení. Ve všech letech zkoumaného období byla kapacita 72. Graf č. 3.6 zobrazuje počet uživatelů umístěných v zařízení v jednotlivých letech k 31. 12. za období 2008 – 2011. Z grafu je patrné, jak byla kapacita zařízení naplněna.

Graf 3.6 – Počet uživatelů služeb celkem za jednotlivé roky k 31. 12.

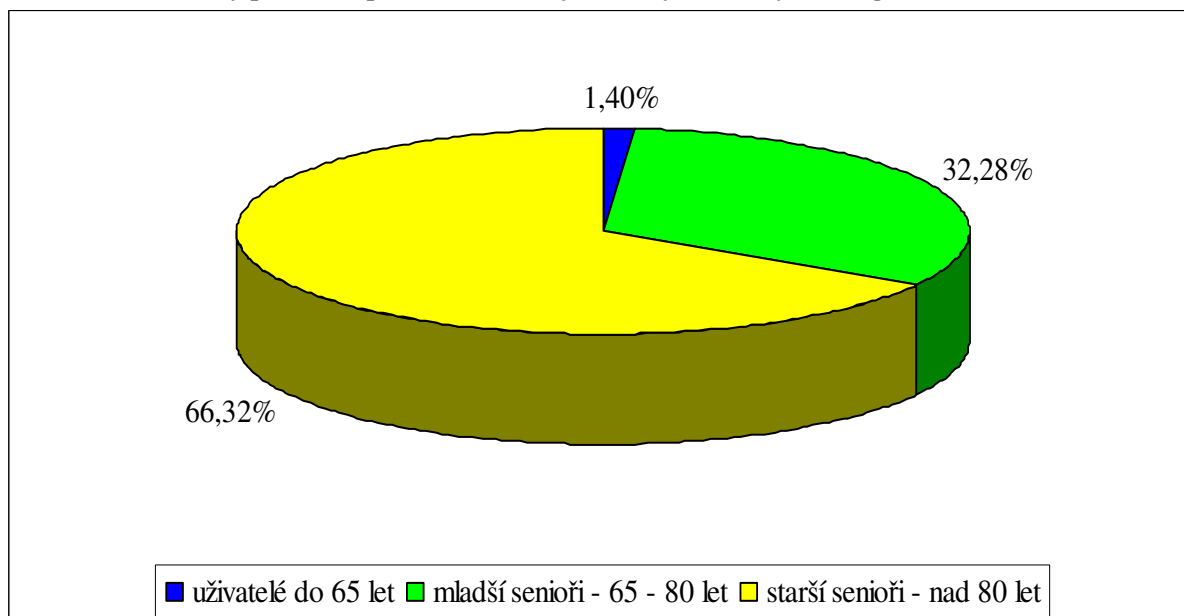

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [24]

V letech 2010 a 2011 byl počet uživatelů stejný (72 uživatelů) a zařízení bylo plně obsazeno (72/72). V letech 2008 a 2009 byl počet uživatelů o jednoho či dva menší oproti roku 2010. Můžeme konstatovat, že organizaci se v období 2008 – 2011 podařilo anebo téměř podařilo naplnit kapacitu zařízení.

Následující graf č. 3.7 zobrazuje, jaký je průměrný procentní podíl uživatelů v jednotlivých věkových kategoriích za celé období 2008 – 2011.

Graf 3.7 – Průměrný procentní podíl uživatelů v jednotlivých věkových kategoriích za období 2008 - 2011

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [24]

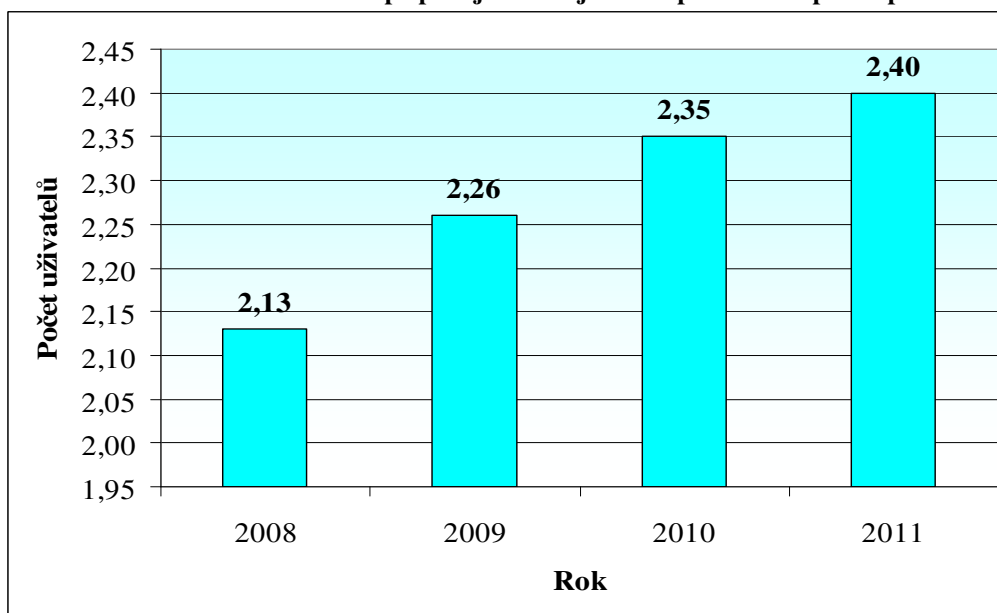
Největší počet uživatelů průměrně za zkoumané období se nachází v kategorii starší senioři (nad 80 let). V této věkové kategorii jsou sociální služby poskytovány průměrně 47 seniorům (66,32%). Na druhém místě je to skupina mladších seniorů (65 - 80 let), kde pobytové služby využívá průměrně 23 seniorů (32,28%). A uživatelů pod 65 let je v zařízení pouze 1,4%.

Stupně závislosti na pomoci jiné osoby v DPS ČT, p. o. se oproti SS ČT, p. o. poněkud liší. Největší počet uživatelů je u stupně závislosti I. (24,93%) a II (26,30%). V příspěvkové organizaci SS ČT bylo 54,16% uživatelů bez stupně závislosti, ale v DPS ČT, p. o. jich je pouze 13% ze všech uživatelů. Uživatelů se třetím stupněm závislosti je 14,75%. Tyto údaje jsou vypočteny průměrně za období 2008 – 2011.

3.3.5. Zaměstnanci organizace

Domov pro seniory Český Těšín, příspěvková organizace zaměstnává pracovníky v oblasti sociální (pracovníci sociální péče, sociální pracovníci), zdravotní (všeobecné sestry, ošetřovatelé, fyzioterapeuti), technickohospodářské, administrativní pracovníky a zaměstnance převážně manuálně pracující. Organizace také zaměstnává několik osob na dohodu o pracovní činnosti a o provedení práce. Průměrný přepočtený stav zaměstnanců po celé období 2008 – 2011 byl 53,55; z toho pracovníků v přímé péči 31,23. Následující graf č. 3.8 znázorňuje, kolik uživatelů připadalo na jednoho pracovníka přímé péče.

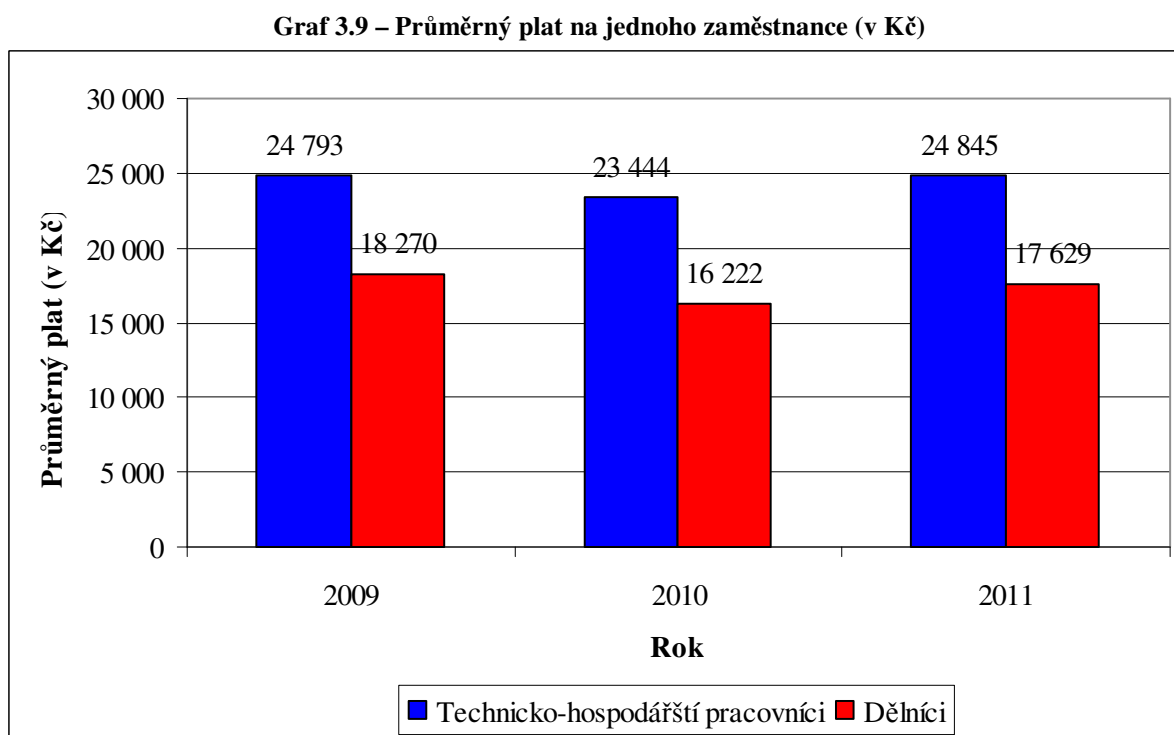
Graf 3.8 – Počet uživatelů připadajících na jednoho pracovníka přímé péče

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [24]

V grafu si můžeme povšimnout, že počet uživatelů připadajících na jednoho pracovníka přímé péče se postupně pomalu zvyšuje. Je to způsobeno mírným poklesem přepočteného počtu pracovníků přímé péče. Proto počet uživatelů připadajících na jednoho pracovníka přímé péče je téměř vyrovnaný.

Na následujícím grafu č. 3.9 je zobrazen průměrný plat na jednoho zaměstnance.

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [22]

V letech 2009 a 2010 průměrný plat na jednoho zaměstnance mírně klesl. V roce 2010 u technicko-hospodářských pracovníků klesl o 5,44 procentního bodu oproti roku 2009 a u dělníků o 11,2 procentního bodu. V roce 2011 se platy u obou skupin zaměstnanců zase zvýšily a dostaly se na úroveň roku 2009.

3.4. Příspěvková organizace Centrum sociálních služeb Český Těšín

Centrum sociálních služeb Český Těšín vzniklo 1. 5. 2012 na základě usnesení Zastupitelstva města Český Těšín jako nástupnická organizace dvou sloučených příspěvkových organizací Domov pro seniory Český Těšín a Sociální služby Český Těšín. Ke stejnému datu zanikla organizace SS ČT, p.o. Před sloučením těchto dvou příspěvkových organizací, proběhl v obou organizacích audit. Cílem auditu bylo provést analýzu organizací a identifikovat potenciální úspory. V souladu s výsledky provedeného auditu bylo rozhodnuto, že příspěvková organizace Sociální služby Český Těšín se sloučí s příspěvkovou organizací Domov pro seniory Český Těšín. Nástupnická organizace DPS ČT, p.o. tak změnila svůj název na Centrum sociálních služeb Český Těšín, příspěvková organizace a pokračovala v poskytování všech tří služeb (pečovatelská služba, osobní asistence, domov pro seniory). Centrum sociálních služeb Český Těšín, příspěvková organizace (dále také „CSS ČT, p. o.“) převzala majetek v celkové hodnotě 3 053 515,45 Kč (v počtu 964 kusů), veškerá práva a závazky v plném rozsahu předmětu činnosti ze zanikající příspěvkové organizace Sociální služby Český Těšín. [25]

3.4.1. Nabízené služby a další činnost

Organizace při poskytování služeb se řídí zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláškou Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Tato sloučená organizace byla zřízena městem Český Těšín a je registrovaným poskytovatelem sociálních služeb *domov pro seniory, pečovatelská služba, osobní asistence*, které jsou již popsány v kapitolách č. 3.2.1. a 3.3.1.

CSS ČT, p.o. má povolenou *doplňkovou hospodářskou činnost*, která se týká pronájmu nemovitého a movitého majetku a hospodářské činnosti v oblasti stravovací jednotky i pro osoby nezahrnuté do hlavního účelu předmětu činnosti. *Stravování pro veřejnost* je nabízeno osobám, které mají zájem, možnost odběru obědů během pracovních dnů z vlastního stravovacího provozu v domově pro seniory. Město Český Těšín přispívá osobám částkou 10,- Kč na jeden oběd. Musí však splňovat podmínku trvalého bydliště na území města Český Těšín a být poživateli starobního nebo invalidního důchodu III. stupně. *Půjčovna kompenzačních pomůcek* je další poskytovanou službou v organizaci, ale není registrovanou sociální službou. Jejím posláním je aktivizovat a zlepšit život uživatelů pomocí zapůjčení

vhodné kompenzační pomůcky, která pomáhá zvládat některé běžné úkony každodenního života a umožní jim setrvat v přirozeném prostředí. Půjčovna kompenzačních pomůcek je určena pro seniory, osoby se zdravotním postižením, osoby chronicky nemocné, lidi po úrazech či operačních zákrocích a rodinné příslušníky těchto uvedených osob pro usnadnění péče o své blízké. Možnosti půjčovny je i zapůjčení na krátké období za účelem vyzkoušení a výběru odpovídajícího typu pomůcky po dobu, než si uživatel zajistí pomůcku vlastní. Tato služba neslouží k trvalému zapůjčení pomůcky a pomůcku je možné zapůjčit pouze nájemci bydlícímu v Českém Těšíně.

Organizace rovněž provozuje **klub seniorů**. Posláním a zároveň cílem tohoto klubu je sloužit seniorům města jako společenské středisko zábavy, osvěty a odpočinku. Dále také nabídnout seniorům prostory pro aktivity směřující k vytváření společenství vrstevníků a navazování nových kontaktů, k posílení soběstačnosti a k vytvoření osobního pocitu pohody. Klub je určen pro všechny seniory města a jejich hosty s podmínkou, že jejich účast neomezí aktivity stanovené v rámci ročního harmonogramu. Zájmovou a společenskou činnost si řídí klub samostatně dle zpracovaného ročního harmonogramu aktivit. Kulturní a společenské zapojení seniorů města je uskutečňováno v prostorách Kulturního a společenského střediska Střelnice Český Těšín. Nacházejí se zde i jiné kluby. Kluby organizují setkávání členů jednotlivých kroužků, přednášky s různou tematikou apod. Kromě toho zde sídlí také Poradna pro obtížné životní situace.

V rámci kulturně-společenské a aktivizační činnosti organizace:

- aktivně spolupracuje s dobrovolníky,
- organizuje pravidelné měsíční narozeninové sešlosti, provozuje činnost zájmové a keramické dílny, čtenářský, filmový a hudební klub, kavárničku, canisterapii, knihovnu, internetový klub a uskutečňuje pravidelné bohoslužby,
- spolupracuje s jinými poskytovateli služeb,
- realizuje společné aktivity dětí a seniorů v rámci projektu „Senior & Junior“,
- pořádá dny otevřených dveří
- a další.

[18, 25]

3.4.2. Organizační uspořádání organizace

V rámci své činnosti se organizace řídí obecně závaznými právními předpisy, usneseními zastupitelstva města a rady města, směrnicemi a vnitřními předpisy, jež vydaly orgány města. Z metodického a odborného hlediska je činnost organizace usměrňována odbory Městského úřadu Český Těšín, platným organizačním řádem města či na základě pověření zastupitelstva či rady města. Orgány města a jeho odborné útvary provádí kontrolu dodržování právních předpisů a usnesení orgánů města, kontrolu hospodaření a plnění dalších úkolů organizace.

V příloze č. 1 je uvedena organizační struktura organizace, kde si můžeme prohlédnout, na jaké útvary, úseky a provozy se organizace člení.

Statutárním zástupcem organizace je **ředitel**, který například:

- odpovídá za činnost organizace Radě města a jedná jménem organizace,
- řídí a kontroluje činnost zaměstnanců,
- stanovuje náplň činnosti jednotlivých útvarů,
- vydává vnitřní předpisy (např. pracovní řád),
- zajišťuje řádné hospodaření se svěřeným majetkem, jeho ochranu a kontrolu útvarů,
- zajišťuje bezpečnost a ochranu zdraví při práci a požární ochranu
- a další.

Vedoucími útvarů jsou vedoucí zaměstnanci, kteří řídí a kontrolují činnost útvarů, plní další úkoly uložené ředitelem, odpovídají za splnění všech úkolů jimi řízeného útvaru a za spolupráci s ostatními útvary organizace.

Útvar se může ještě členit na úseky, které mají svého **vedoucího úseku**. Vedoucí úseku ale nejsou vedoucími zaměstnanci. Mají oprávnění organizovat, řídit, kontrolovat práci zaměstnanců svěřeného úseku a dávat jim k tomu závazné pokyny. Mají také povinnost plnit úkoly uložené vedoucím útvaru. V organizaci jsou vedoucími úseku koordinátor úseku terénních služeb a vedoucí úseku stravování.

Zaměstnanci plní úkoly uložené vedoucími útvarů či vedoucími úseky, jimž jsou přímo podřízeni. Vykonávají svou činnost v souladu s právními předpisy a s uzavřenou pracovní smlouvou. Konkrétní pracovní povinnosti mají vymezené v popisech pracovní činnosti.

Organizace má vytvořen Etický kodex, který je základním dokumentem principů morálky, pracovního chování a zaměstnanecké kultury. Stanovuje žádoucí standardy chování všech zaměstnanců a informuje uživatele i veřejnost o chování, které jsou oprávněni od zaměstnanců očekávat.

[28]

3.4.3. Hospodaření příspěvkové organizace za rok 2013

Hospodaření CSS ČT, p.o. bylo v roce 2013 ziskové. Organizace si vyhospodařila z hlavní i doplňkové činnosti zisk. Následující tabulky (tab. 3.12 a tab. 3.13) zobrazují náklady a výnosy organizace za rok 2013.

Tab. 3.12 – Náklady hlavní i doplňkové činnosti za rok 2013 (v Kč)

	Hlavní činnost	Doplňková činnost
Spotřeba materiálu	3 090 818	156 429
Spotřeba energie	2 106 272	46 846
Opravy a udržování	474 893	0
Cestovní náklady	87 800	0
Náklady na reprezentaci	2 268	0
Ostatní služby	2 363 896	0
Mzdové náklady	13 271 237	11 609
Zákonné a jiné sociální pojištění	4 428 553	3 946
Zákonné sociální náklady	366 765	0
Ostatní náklady	173 622	4 198
Odpisy majetku	1 782 681	15 145
Náklady celkem	28 148 805	238 173

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [26]

Na spotřebě materiálu se 71,5% podílí spotřeba potravin. Objem spotřeby potravin byl v roce 2012 podobný. Náklady na spotřebu energie jsou tvořeny náklady na spotřebu elektrické energie, vody a zemního plynu. Oproti roku 2012 náklady na spotřebu elektrické energie poklesly (díky snížené spotřebě a ceně). Spotřeba vody v organizaci ve srovnání s předchozími roky klesá; v roce 2013 organizace v celé budově instalovala spořiče vody, což přispělo k další úspoře. I když se zvýšila cena vodného a stočného, organizaci se v tomto roce snížily náklady ze spotřeby vody. Spotřeba zemního plynu se taktéž v roce 2013 snížila, avšak zvýšila se cena za zemní plyn a za jeho distribuci, proto se celkově náklady ze spotřeby zemního plynu zvýšily oproti roku 2012. Náklady na opravy a udržování byly z 52% pokryty z příspěvku zřizovatele a ze 48% z investičního fondu. V roce 2013 byly uskutečňovány pracovní cesty v rámci projektu „Grundtvig“ (Program celoživotního učení), které byly financovány z prostředků Evropské unie (69 633 Kč). Kdybychom odečetli tyto cestovní

náklady na pracovní cesty v rámci projektu od celkových cestovních nákladů, dostaneme částku 18 167 Kč. V roce 2012 činily cestovní náklady 18 501 Kč, čili cestovní náklady v roce 2013 (bez nákladů na pracovní cesty v rámci projektu) byly podobné. Největšími položkami v nákladech na ostatní služby byly náklady na úklid prováděný dodavatelskou firmou (přibližně polovina celkových nákladů na ostatní služby) a náklady na revizi přístrojů a zařízení (cca 12% celkových nákladů na ostatní služby). Samozřejmě na celkových nákladech organizace se nejvíce podílí mzdové náklady a náklady na zákonné a jiné sociální pojištění. Náklady na drobný dlouhodobý hmotný majetek, které jsou zahrnuty v položce ostatní náklady, se podílejí 89% na celkových ostatních nákladech.

Tab. 3.13 – Výnosy hlavní i doplňkové činnosti za rok 2013 (v Kč)

	Hlavní činnost	Doplňková činnost
Tržby z prodeje služeb	15 933 266	323 009
Výnosy z pronájmu	0	74 568
Zúčtování fondů	740 759	0
Příspěvky a dotace	12 694 287	0
Ostatní výnosy	8 605	0
Výnosy celkem	29 376 917	397 577

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [26]

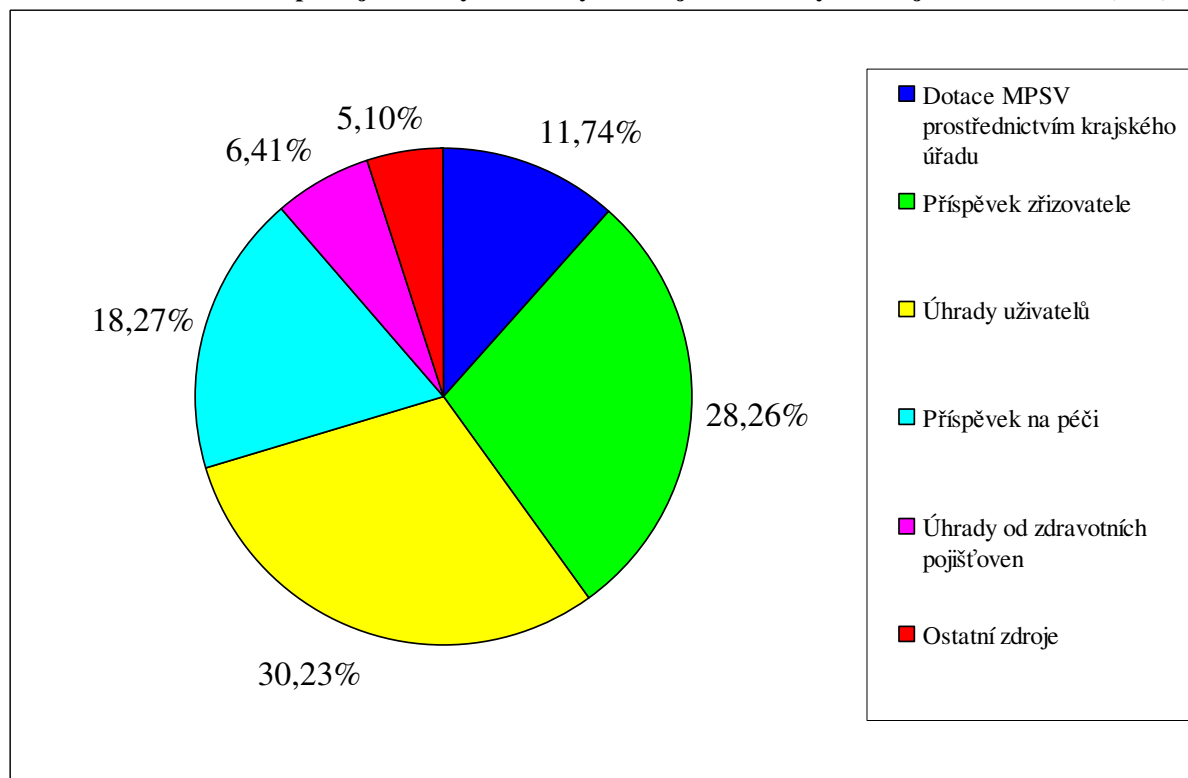
Nejvíce se na celkových tržbách z prodeje služeb (za hlavní činnost) podílely úhrady od uživatelů za pobyt v domově pro seniory (45,1%), příspěvky na péči (32,9%) a úhrady zdravotních pojišťoven za vykazování zdravotních výkonů (11,5%). Z jednotlivých fondů byly čerpány prostředky na odměňování zaměstnanců (fond odměn), na pořízení spořičů vody, právního informačního software, na rozvoj činnosti organizace (rezervní fond), na opravy a udržování (investiční fond). Organizace dále získala příspěvek zřizovatele (8 109 760 Kč), dotaci z MPSV (3 369 000 Kč) a finanční prostředky z Evropského sociálního fondu v oblasti Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (136 386 Kč).

Jak už bylo výše zmíněno, organizace (v hlavní činnosti, za rok 2013) dosáhla zisku v hodnotě 1 228 112 Kč. Tento hospodářský výsledek vyjadřuje zkreslenou hospodářskou situaci. Dle metodiky účtování příspěvkových organizací a aplikace ČÚS 708 bod. 8.3. a 8.4. (týkající se účtování odpisů) a pokynu zřizovatele k zaúčtování transferu, organizace zaúčtovala finančně nepokrytý transfer ve výši 1 079 141 Kč do výnosů (403/672). Když odečteme tento transfer od hospodářského výsledku, získáme zisk z hlavní činnosti ve výši 148 971 Kč. Zisk z doplňkové činnosti byl ve výši 159 404 Kč. Celkový zisk organizace byl rozdělen mezi rezervní fond a fond odměn.

3.4.4. Zdroje krytí nákladů organizace

Níže uvedený graf č. 3.10 znázorňuje získané zdroje v roce 2013, které byly použity ke krytí nákladů organizace.

Graf 3.10 – Procentní podíl jednotlivých získaných zdrojů na celkových zdrojích v roce 2013 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [27]

Dle výše zobrazeného grafu můžeme konstatovat, že úhrady od uživatelů a příspěvek zřizovatele tvořily v roce 2013 největší část (kolem 30%) zdrojů potřebných ke krytí nákladů. Důležitým zdrojem byly také příspěvky na péči, které se podílely na celkových zdrojích skoro 20%. Po součtu uvedených tří zdrojů zjistíme, že tvoří až $\frac{3}{4}$ všech získaných zdrojů.

3.4.5. Uživatelé poskytovaných služeb a zaměstnanci organizace

K 31.12. 2013 celkem 369 uživatelů využilo služeb příspěvkové organizace. Z toho 71 osobám byly poskytované služby domova pro seniory, 289 osobám pečovatelské služby a 9 osobám služby osobní asistence. 23% uživatelů domova pro seniory bylo ve věku od 65 do 80 let a 77 uživatelů ve věku nad 80 let. Pobytovou službu domov pro seniory využívalo pouze 10% uživatelů bez závislosti na péči jiné osoby a 90% uživatelů se závislosti na péči jiné osoby (25% uživatelů se III. stupněm závislosti, 24% uživatelů s II. stupněm závislosti, 21% uživatelů se IV. stupněm závislosti a 20% uživatelů s I. stupněm závislosti). Z celkového počtu uživatelů využívajících pečovatelskou službu byla tato služba poskytována 9%

uživatelů do věku 65 let, 37% uživatelů ve věku 65 až 80 let a 54% uživatelů ve věku nad 80 let.

Průměrný přepočtený stav zaměstnanců organizace za období 2013 činil 57,42 zaměstnanců, z toho 38,23 pracovníků přímé péče. Na jednoho pracovníka přímé péče (domova pro seniory) připadalo 2,58 uživatelů domova pro seniory a na jednoho pracovníka přímé péče (pečovatelské služby a osobní asistence) 27 uživatelů pečovatelské služby a osobní asistence.

Při určení průměrného platu na jednoho zaměstnance jsou zaměstnanci rozděleni do dvou skupin – technicko-hospodářské pracovníky a dělníky. K technickohospodářským pracovníkům patří ředitel, ekonom, účetní-pokladní, mzdová účetní, vedoucí útvaru obslužné a ošetrovatelské péče, vedoucí útvaru terénních a sociálních služeb, sociální pracovník DPS, sociální pracovník pečovatelské služby a osobní asistence, vedoucí provozu, vedoucí stravovacího provozu. Průměrný plat technicko-hospodářského pracovníka v roce 2013 byl 23 981 Kč. K dělnickým profesím organizace zahrnuje pracovníky sociálních služeb v přímé obslužné péči, základní výchovné činnosti, pečovatelky a osobní asistentky, všeobecné zdravotní sestry, vedoucí kuchaře, kuchaře, pomocné kuchaře, údržbáře, vrátné, pradleny. Průměrný plat dělníka v roce 2013 byl 17 418 Kč.

[26, 27]

3.4.6. Realizované projekty organizace

V rámci této podkapitoly jsou zmíněny některé projekty, které příspěvková organizace realizovala či realizuje. Jedná se o „Projekt partnerství Grundtvig“, „Plníme přání seniorům“ společnosti Sodexo ČR a projekt „Centrum sociálních služeb Český Těšín systematicky rozvíjí své zaměstnance“.

„Projekt Partnerství Grundtvig“ byl mezinárodním projektem v rámci Programu celoživotního učení, do kterého se organizace v rámci poskytované služby domov pro seniory zapojila jako partnerská organizace. Projektu se účastnily organizace ze čtyř zemí – České republiky, Polska, Slovenska a Maďarska. Jejich spolupráce byla založena na vzájemné výměně zkušeností, postupů a metod uplatňovaných při práci se seniory a zdravotně postiženými osobami. Mezinárodní setkání partnerských organizací se uskutečnilo v říjnu 2012 (v Českém Těšíně), v březnu 2013 (v maďarském městě Mosonmagyaróvár), v červnu 2013 (ve slovenském městě Skalica) a v říjnu 2013 (v polském městě Kraków).

Hlavním organizátorem programu „Plníme přání seniorům“ byla společnost Sodexo Česká republika. Program byl dále podporován Diakonií České církve evangelické a Asociací poskytovatelů sociálních služeb ČR. Do tohoto programu se zapojili uživatelé domova pro seniory CSS ČT, p.o. společně s několika dalšími přihlášenými domovy pro seniory (z celé ČR). Uživatelé vyslovili přání zazpívat si na půdě organizace společně se svou oblíbenou moravskou kapelou Moravanka Jana Slabáka. V srpnu 2013 se podařilo toto přání zrealizovat díky finančním příspěvkům z řad rodinných příslušníků uživatelů a firmy Sodexo Česká republika.

Projekt „Centrum sociálních služeb Český Těšín systematicky rozvíjí své zaměstnance“ byl zahájen v září 2013 a potrvá do června 2015. Na tento projekt organizace obdržela v roce 2013 dotaci z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Získané prostředky jsou použity na vzdělávání a odborný rozvoj zaměstnanců příspěvkové organizace. Cílem realizovaného projektu je zlepšení odborné kvalifikace vybraných zaměstnanců organizace, posílení řídicích schopností vedoucích pracovníků, růst kvality poskytovaných služeb a zajištění dlouhodobé stability pracovníků v náročné profesi. V průběhu projektu bude uskutečněno celkem 30 různých individuálních nebo skupinových vzdělávacích aktivit (školení). Aktivita jsou realizovány v rámci akreditovaných kurzů a probíhají v sídle příspěvkové organizace nebo vybraní zaměstnanci navštěvují otevřené kurzy.

[18]

4. Vyhodnocení efektu sloučení, návrhy a doporučení

Kapitola je věnována posouzení přínosů v hospodaření nového subjektu po sloučení příspěvkových organizací, jež jsou analyzovány ve třetí kapitole této diplomové práce. Před sloučením příspěvkových organizací byl proveden audit v obou organizacích. Skutečnosti, týkající se auditu a návrhy z něj vyplývající, jsou uvedeny v kapitole 4.1. V následující části čtvrté kapitoly je pomocí grafů a tabulek znázorněno, jaké efekty přineslo sloučení organizací. Nakonec je uvedeno několik mých návrhů týkajících se činnosti organizace CSS ČT, p. o.

4.1. Audit příspěvkových organizací Domov pro seniory Český Těšín a Sociální služby Český Těšín

Dne 20. 6. 2011 Rada města Český Těšín projednala uzavření smlouvy s firmou TRIFID CONSULT a. s. Smlouva se týkala zajištění zakázky malého rozsahu „Systémový audit a návrh optimalizované organizační struktury sociálních organizací zřízených Městem Český Těšín“. Audit proběhl v obou příspěvkových organizacích v období červenec až říjen roku 2011. Auditem byla provedena analýza příspěvkových organizací s cílem identifikace potenciálu úspor. Auditem měly být zjištěny úspory v oblasti osobních a materiálových nákladů, nákladů na energie, služby, opravy a jiné provozní náklady nebo finanční úspory plynoucí ze zvýšení efektivity procesu. Cílem auditu bylo rovněž posouzení možnosti sloučení podřízených organizací města a návrh metodiky na sjednocení příspěvku.

Audit příspěvkových organizací se skládal z těchto částí:

- zjištění silných a slabých stránek organizace, určení priorit k řešení,
- identifikace procesů a skupin činnosti,
- provedení diagnostické analýzy vykonávaných činností,
- zjištění struktury pracovního času,
- zjištění časové náročnosti činnosti a určení potřebných kapacit lidských zdrojů,
- posouzení organizační struktury a návrh její optimalizace a počtu zaměstnanců,
- optimalizace nákupu, materiálu a služeb,
- návrh ukazatelů pro měření výkonnosti,
- vyčíslení úspor nákladů,
- předložení a prezentace písemné závěrečné zprávy.

4.1.1. Závěrečná zhodnocení a návrhy vyplývající z auditu

Během auditu byly analyzovány jednotlivé útvary a úseky příspěvkových organizací. V následujícím textu jsou vyjádřena některá závěrečná zhodnocení a návrhy, které z auditu vyplynuly.

Silnými stránkami DPS ČT, p. o. byla schopnost zaměstnanců vyhodnocovat a plnit kvalitu vykonávaných činností, rychle a spolehlivě reagovat na nové požadavky a schopnost nalézt nové řešení. Slabými stránkami DPS ČT, p. o. byla nespokojenost zaměstnanců s ohodnocením svého výkonu a neschopnost zaměstnanců identifikovat a odstranit neefektivní činnosti. V rámci SS ČT, p. o. byly obdobně hodnoceny silné stránky jako u DPS ČT, p. o. a navíc pozitivní stránkou organizace byla schopnost přizpůsobit cíl organizace změnám. Slabou stránkou SS ČT, p. o., byla označena nespokojenost zaměstnanců s hodnocením jejich práce a dále nedostatečné technické vybavení pracovišť.

Firma TRIFID CONSULT, a. s. provedla u DPS ČT, p. o. externí benchmarking obdobných zařízení v rámci celé České republiky za rok 2010. Srovnávaný byl ukazatel počtu lůžek na zaměstnance celkem, počtu lůžek na zaměstnance v přímé péči, počtu lůžek připadajících na zdravotní sestru a náklady na jedno lůžko za rok. Do srovnávání bylo zahrnuto 16 domovů důchodců/domovů pro seniory. Srovnáním bylo odhaleno, že DPS ČT, p. o., měl nejnižší počet lůžek na zaměstnance (1,38), nejnižší počet lůžek na zdravotní sestru (6,55) a nejvyšší náklady na lůžko (369 067 Kč). U ukazatele „počet lůžek na zaměstnance přímé péče“ byla příspěvková organizace na osmém místě z třinácti zařízení. V rámci tohoto externího benchmarkingu byl identifikován potenciál pro možné úspory, jak v personální oblasti, tak i v nákladech na 1 lůžko. Společně s dalšími analýzami byla potvrzena nižší výkonnost organizace.

Při analýze ekonomického útvaru příspěvkových organizací byly vymezeny činnosti jednotlivých pracovníků a jejich výkonnost. V rámci tohoto útvaru bylo zjištěno, že výkonnost pracovníků u DPS ČT, p. o. je nižší než u SS ČT, p. o. Výkonnost pracovníků u DPS ČT, p. o. byla například snížena absencí elektronického docházkového systému - ruční zpracování vyžadovalo více času. Také byla provedena analýza flexibility pracovníků a časové náročnosti činností v rámci ekonomického útvaru, při které byla zjištěna velmi nízká

flexibilita (zastupitelnost), neboť většinu činností vykonával běžně jeden pracovník. Firma, provádějící audit, navrhla v souladu se sloučením organizací:

- pozměnit organizační strukturu a převést mzdové agendy obou organizací na externí společnost zajišťující zpracování mezd i pro příspěvkové organizace města,
- přejít na elektronický systém evidence docházky, který výrazně sníží časovou náročnost zpracování mzdové agendy,
- odpovědnost za personální agendu ponechat v rámci DPS ČT, p. o. u vedoucího ekonomického útvaru a přes jednotlivé vedoucí útvarů zajišťovat výběr zaměstnanců
- a další.

Dle analýzy organizace práce a flexibility v oblasti úseku stravování se ukázalo, že pracovníce kategorie D (dělníci) mají vysokou flexibilitu, téměř všechny oblasti činností vykonávají běžně všechny pracovníce, pouze činnost normování jídla provádí obvykle jedna pracovníce (vedoucí kuchařka). Firma Trifid Consult a.s. proto doporučila proškolit další pracovníci pro činnost normování jídla, která by zastupovala vedoucí kuchařku v případě její nepřítomnosti. Dále byla doporučena na úseku stravování úspora jednoho pracovníka a zlepšení organizace práce.

Na úseku autoprovozu a údržby doporučila firma, provádějící audit, snížit stav dělníků o 1 plný pracovní úvazek, výrazněji zapojit do činností i vedoucího provozu v případě nárazových potřeb tohoto úseku, změnit zavedenou praxi hlášení závad a jejich rychlé nápravy a zvážit možnost externalizace služeb formou outsourcingu (například u sečení trávy).

Na úseku prádelny bylo navrženo snížení stavu o 1 úvazek a pro úsporu času klasické ložní prádlo nahradit prádlem, které není třeba žehlit. Na vrátnici bylo doporučeno zavést dvousměnný provoz a snížit počet pracovníků o 1,3 pracovníka.

Firma TRIFID CONSULT, a. s. navrhla změnu organizační struktury v rámci sociálního a zdravotního útvaru, oba útvary převést pod nově vzniklý útvar přímé péče. Útvar přímé péče rozdělit na sociální úsek a zdravotní úsek. Po sloučení příspěvkových organizací bylo navrženo snížit počet sociálních pracovníků a středního zdravotního personálu (dále také „SZP“). Dále bylo doporučeno intenzivněji se zaměřit na přesnost v práci s výkazy pro zdravotní pojišťovny.

V oblasti pečovatelské služby a osobní asistence bylo doporučeno (v souvislosti se sloučením příspěvkových organizací) převést pečovatelský úsek SS ČT, p. o. do organizační struktury DPS ČT, p. o. se začleněním jako samostatný útvar terénních pečovatelských služeb. Tento samostatný útvar bude mít výhodu např. v budoucím rozšiřování poskytovaných terénních služeb a zajistí vyšší provázanost se sociálními pracovníky nově vzniklého útvaru přímé péče.

Při sloučení organizací DPS ČT, p. o. a SS ČT, p. o. bylo navrženo vykonávané činnosti obou ředitelů sloučit a podřídit je jedné osobě ředitele nové organizace.

Součástí auditu bylo také provedení analýzy možností sloučení organizací. Firma provádějící audit pojala analýzu ze dvou pohledů. Prvním pohledem bylo generování úspory finančních prostředků v oblasti mzdových a provozních nákladů. Druhým pohledem bylo prověření využití dispozičních prostor budovy DPS ČT, p. o. a posouzení možnosti přestěhování SS ČT, p. o. do jejích nevyužívaných prostor. Během analýzy se zjistilo velmi nízké využití návštěvních pokojů, prostor pro léčebný tělocvik, vodoléčbu a keramické a zájmové dílny. Při snížení navrženého počtu pracovníků by se uvolnily i další kancelářské prostory. Přínosem navrženého sloučení a přestěhování do budovy DPS ČT, p. o. měla být potencionální úspora provozních nákladů ve výši 600 tisíc korun za rok, zvýšení flexibility, zastupitelnosti pracovníků v oblasti přímé péče, sloučení pokladních míst z obou organizací do jedné pokladny a další.

[29]

4.1.2. Vyčíslení navrhovaných úspor a nákladů

Tabulky uvedené v této podkapitole se týkají aktuálního počtu pracovních míst k 30. 6. 2011 pro obě příspěvkové organizace (DPS ČT, p. o. a SS ČT, p. o.) a návrhu na snížení počtu úvazků v organizacích od firmy TRIFID CONSULT, a. s. Tyto tabulky jsou ještě doplněny o ukazatele ročních mzdových nákladů na jednoho zaměstnance a o vyčíslené finanční úspory. Vypočtením finančních úspor firma TRIFID CONSULT, a. s. naznačila, jakou částku by mohly organizace ušetřit, kdyby se sloučily do jedné organizace a snížily pracovní úvazky. Zkratka THP obsažená v tabulkách je označením technicko-hospodářských pracovníků, zkratka D to jsou pracovníci dělnických profesí a zkratka SZP je střední zdravotnický personál.

Tab. 4.1 – Počet zaměstnanců a náklady na 1 zaměstnance v DPS ČT, p. o. k 30. 6. 2011

	THP	D	SZP
Počet zaměstnanců:			
vedení	1		
zdravotní útvar		15	12
sociální útvar	2	1	
ekonomický útvar	4		
provozní útvar	2	15 + 2 DPČ	
Roční mzdové náklady na 1 zaměstnance vč. odvodů na ZP a SSZ a ostatních nákladů	357 200 Kč	243 650 Kč	417 012 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [29]

Z tabulky č. 4.1 lze vyčíst, že DPS ČT, p. o. zaměstnávala k 30. 6. 2011 celkem devět technicko-hospodářských pracovníků, 31 dělníků plus dva dělníky na dohodu o pracovní činnosti a dvanáct pracovníků středně zdravotnického personálu. Nejvyšší mzdové náklady v přepočtu na jednoho zaměstnance jsou u středně zdravotnického personálu.

Tab. 4.2 – Navržená úspora pracovních úvazků a finanční úspora v DPS ČT, p. o. k 30. 6. 2011

	THP	D	SZP
Navrhované snížení pracovních úvazků:			
vedení			
zdravotní útvar			2
sociální útvar	1		
ekonomický útvar	2		
provozní útvar		3,8	
Finanční úspora	1 071 600 Kč	925 870 Kč	834 024 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [29]

V DPS ČT, p.o. byla snížením úvazků vyčíslena finanční úspora v celkové výši 2 831 494 Kč.

Tab. 4.3 – Počet zaměstnanců a náklady na 1 zaměstnance v SS ČT, p. o. k 30. 6. 2011

	THP	D
Počet zaměstnanců:		
vedení	1	
ekonomický úsek	1	1 + 1 DPČ
sociální úsek	1	
pečovatelský úsek		11
Roční mzdové náklady na 1 zaměstnance včetně povinných odvodů na ZP a SSZ a ostatních nákladů	427 209 Kč	237 746 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [29]

Z tabulky č. 4.3. je patrné, že organizace SS ČT, p. o. zaměstnávala k 30. 6. 2011 celkem tři technicko-hospodářské pracovníky, dvanáct pracovníků dělnických profesí a plus jednoho

pracovníka dělnických profesí na dohodu o pracovní činnosti. Nejvyšší roční mzdové náklady v přepočtu na jednoho zaměstnance byly u technicko-hospodářských pracovníků.

Tab. 4.4 – Navržená úspora pracovních úvazků a finanční úspora v SS ČT, p. o. k 30. 6. 2011

	THP	D
Navrhované snížení pracovních úvazků:		
vedení	1	
ekonomický úsek		0,75
sociální úsek		
pečovatelský úsek		0,5
Finanční úspora	427 209 Kč	297 183 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [29]

V SS ČT, p. o. byla snížením úvazků vyčíslena finanční úspora v celkové výši 724 392 Kč.

Tab. 4.5 – Nově navržené útvary a finanční úspora dosažená díky sloučení organizací

	THP	D	SZP
Počet zaměstnanců v nově zřízených útvarech:			
vedení	1		
útvary přímé péče	2	16	10
útvary ekonomický a provozní	4	7	
útvary terénních pečovatelských služeb	1	9	
útvary stravování	1	6 + 1 DPČ	
Celková finanční úspora (finanční úspora DPS ČT, p. o. + finanční úspora SS ČT, p. o.)	1 498 809 Kč	1 223 052 Kč	834 024 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [29]

Tabulka č. 4.5 znázorňuje obsazení útvarů, které by měly nově vzniknout při sloučení organizací. Dále je zde vyčíslena finanční úspora, která vznikne při sloučení organizací, pokud by bylo dodrženo navržené snížení pracovních úvazků. Součtem finančních úspor za jednotlivé pracovní skupiny obdržíme celkovou finanční úsporu ve výši 3 555 885 Kč.

Navržené snižování pracovních úvazků souvisí s realizací některých opatření, navržených firmou provádějící audit a již zmíněných v kapitole č. 4.1.1. Firma TRIFID CONSULT, a. s. vypočetla i finanční náklady, které by musely být vynaloženy v souvislosti s realizací navržených opatření. Do těchto nákladů byly zahrnuty:

- náklady ve výši 50 000 Kč na instalaci přenosného zařízení hlášení stavu elektrické požární signalizace v prostorech DPS ČT, p. o. na pult centralizované ochrany (např. radiový vysílač RADOM),

- náklady ve výši 120 000 Kč za rok na přesun mzdových činností DPS ČT, p. o. a SS ČT, p. o. na externí společnost,
- náklady ve výši 100 000 Kč na rozšíření datové sítě v nových uvolněných prostorách DPS ČT, p. o., náklady na přestěhování a vybavení kanceláří.

Pokud odečteme od hodnoty 3 555 885 Kč celkové náklady na realizaci opatření ve výši 270 000 Kč, obdržíme **konečnou finanční úsporu ve výši 3 285 885 Kč.**

[29]

4.2. Výsledek sloučení příspěvkových organizací

Tato podkapitola je zaměřena na srovnání hospodaření organizací před a po jejich sloučení a zhodnocení přínosů sloučení organizací. Srovnávány jsou roky 2011 a 2013. Náklady a výnosy jsou znázorněny v tabulkách samostatně za hlavní (tab. č. 4.6) a doplňkovou činnost (tab. č. 4.7). V tabulkách jsou uvedeny údaje za rok 2011, kdy ještě SS ČT, p. o. a DPS ČT, p. o. hospodařily samostatně, a za rok 2013, kdy už tyto organizace byly sloučeny do jedné organizace – CSS ČT, p. o. Údaje za rok 2011, nacházející se v tabulkách, představují součet za obě příspěvkové organizace dohromady.

Tab. 4.6 – Náklady hlavní činnosti před a po sloučení příspěvkových organizací k 31. 12. (v Kč)

Náklady	Náklady za rok 2011 v SS + DPS	Náklady za rok 2013 v CSS	Rozdíl v nákladech
Spotřeba materiálů	2 953 585	3 090 818	-137 233
Spotřeba energie	2 222 563	2 106 272	116 291
Opravy a udržování	579 830	474 893	104 937
Cestovní náklady	28 091	87 800	-59 709
Náklady na reprezentaci	4 181	2 268	1 913
Ostatní služby	2 391 809	2 363 896	27 913
Mzdové náklady	15 336 708	13 271 237	2 065 471
Zákonné a jiné pojištění	5 058 209	4 428 553	629 656
Zákonné sociální náklady	147 407	366 765	-219 358
Ostatní náklady	369 159	173 622	195 537
Odpisy majetku	2 163 867	1 782 681	381 186
Náklady celkem	31 255 409	28 148 805	3 106 604

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [19, 23, 26]

Spotřeba materiálu byla vyšší v roce 2013. Spotřeba potravin, která tvoří většinu nákladů spotřeby materiálů, byla na podobné úrovni jak v předchozích letech. Zvýšení položky spotřeba materiálu v roce 2013 oproti roku 2011 bylo nejspíše způsobeno zvýšením sazby daně z přidané hodnoty (snížená sazba: z 10% na 15%, zvýšená sazba: z 20% na 21%)

a zvýšením ceny pohonných hmot. Dalšími zvýšenými nákladovými položkami v roce 2013 oproti roku 2011 byly cestovní náklady a zákonné sociální náklady. Cestovní náklady byly zvýšené z důvodů pracovních cest na školení v souvislosti s projektem „Grundtvig“. Příčinou zvýšených zákonných sociálních nákladů bylo započítání do této položky (dle nové účetní metodiky) nákladů na osobní ochranné pracovní pomůcky, pracovních lékařských služeb a vzdělávání zaměstnanců. Ostatní nákladové položky v roce 2013 jsou nižší než v roce 2011. Největší rozdíl v analyzovaných letech byl u mzdových nákladů (ve výši 2 065 471 Kč) a následně u zákonného a jiného pojištění ve výši (629 656 Kč). Důvodem tak vysokých rozdílů byla opatření provedená v souvislosti se slučováním příspěvkových organizací a navrženou úsporou pracovních úvazků. Poklesly také náklady na spotřebu energie, z důvodu přestěhování organizace SS ČT, p. o. do objektu DPS ČT, p. o. (nyní CSS ČT, p. o.), nainstalování spořičů vody (v roce 2013) a poklesu průměrné ceny elektřiny (z 4,00 Kč/kWh v roce 2011 na 3,93 Kč/kWh v roce 2013). Rozdíl v nákladových položkách opravy a udržování ve zkoumaných letech závisí na prováděných opravách v daném období a jejich cenách. Výhodou sloučení je, že organizace SS ČT, p. o. se přestěhovala do prostorů DPS ČT, p. o., čehož výsledkem jsou i nižší náklady na opravy a udržování. Úsporná opatření se začala provádět již v roce 2011 a to v souladu se závěry auditu a schváleným sloučením příspěvkových organizací; proto jsou již v nákladech roku 2011 zahrnuty některé náklady týkající se sloučení. K těmto nákladům patřily zejména náklady na pořízení drobného dlouhodobého hmotného majetku (např. pořízení docházkové čtečky pro informační systém), zvýšené osobní náklady související s odstupným, náklady na opravy a udržování (např. malování kanceláří) a náklady na ostatní služby (např. softwarové při úpravě PC sítě). Proto rozdíl v celkových nákladech roku 2011 a 2013 ve výši 3 106 604 Kč nepředstavuje skutečnou úsporu (přibližně o 10%).

Tab. 4.7 – Náklady doplňkové činnosti před a po sloučení příspěvkových organizací k 31. 12. (v Kč)

Náklady	Náklady za rok 2011 v SS + DPS	Náklady za rok 2013 v CSS	Rozdíl v nákladech
Spotřeba materiálu	305 114	156 429	148 685
Spotřeba energie	64 189	46 846	17 343
Mzdové náklady	20 933	11 609	9 324
Zákonné a jiné pojištění	7 117	3 946	3 171
Ostatní náklady	27 413	19 343	8 070
Náklady celkem	424 766	238 173	186 593

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [19, 23, 26]

Náklady doplňkové činnosti se celkově snížily oproti roku 2011. Je to způsobeno zejména tím, že se příspěvkové organizace sloučily a CSS ČT, p. o. již nepokračovalo v provozování doplňkové činnosti, kterou měla povolenou příspěvková organizace SS ČT, p. o. Pokračovalo se pouze v doplňkové činnosti, kterou před sloučením provozoval DPS ČT, p. o. Snížení nákladů doplňkové činnosti rovněž může souviset se snížením počtu cizích strážníků.

Tab. 4.8 – Výsledek hospodaření před a po sloučení příspěvkových organizací

	Výsledek hospodaření v roce 2011		Výsledek hospodaření v roce 2013	
	Hlavní činnost	Doplňková činnost	Hlavní činnost	Doplňková činnost
SS ČT, p. o.	165 089 Kč	36 812 Kč	x	x
DPS ČT, p. o.	-218 076 Kč	218 076 Kč	x	x
CSS ČT, p. o.	x	x	148 971 Kč	159 404 Kč
Celkem	-52 987 Kč	254 888 Kč	148 971 Kč	159 404 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [19, 23, 26]

V tabulce č. 4.8 si můžeme povšimnout, že hlavní činnost DPS ČT, p. o. byla v roce 2011 ztrátová (ve výši – 218 076 Kč). SS ČT, p. o. dosáhla v hlavní činnosti zisku ve výši 165 089 Kč. Když sečteme hlavní činnost v roce 2011 za obě příspěvkové organizace, dostaneme částku 52 987 Kč (ztráta). V roce 2013, tedy po sloučení příspěvkových organizací, dosáhl výsledek hospodaření výše 148 971 Kč; organizace si „vyhospodařila“ zisk jak v hlavní, tak v doplňkové činnosti. Z toho plyne, že sloučení bylo pro organizace prospěšné.

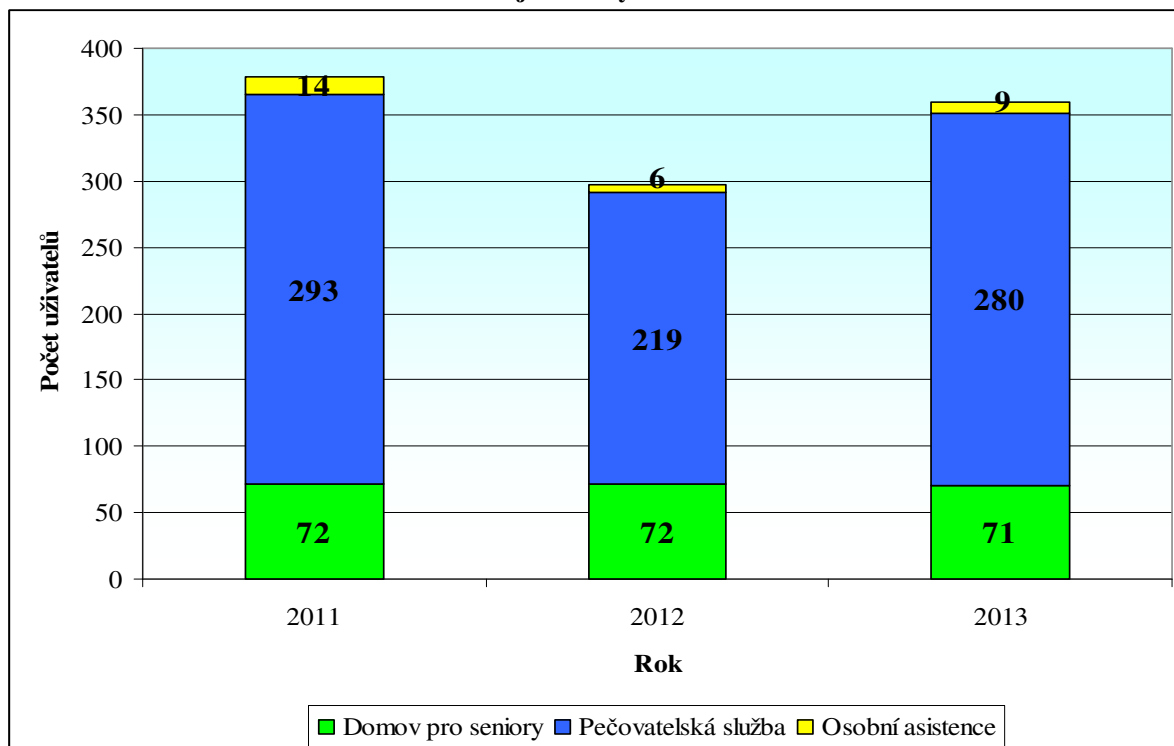
Tab. 4.9 – Počet zaměstnanců před a po sloučení příspěvkových organizací

Kategorie zaměstnanců	Počet zaměstnanců k 31.12. 2011			Počet zaměstnanců k 31. 12. 2013
	SS	DPS	SS+DPS	CSS
THP	3	8	11	10
D	12 + 1 DPČ	44 + 2 DPČ	56 + 3 DPČ	48 + 2 DPČ

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [19, 23, 26]

Tabulka č. 4.9 znázorňuje počty zaměstnanců příspěvkových organizací před a po sloučení. V roce 2011 se již začala provádět opatření v rámci úspor mzdových nákladů (snížení počtu pracovních úvazků) a v roce 2012 se v tom pokračovalo. Nakonec k 31. 12. 2013 sloučením vzniklá organizace CSS ČT, p. o. zaměstnávala deset technicko-hospodářských pracovníků, 48 pracovníků dělnických profesí a dva pracovníky dělnických profesí na dohodu o provedení činnosti. Můžeme tedy konstatovat, že za období 2011 až 2013 se snížil počet zaměstnanců o jednoho technicko-hospodářského pracovníka (ředitelku zaniklé příspěvkové organizace SS ČT, p. o.) a o osm pracovníků dělnických profesí a jednoho zaměstnance na dohodu o pracovní činnosti.

Graf 4.1 – Počet uživatelů služeb v jednotlivých letech k 31.12. za období 2011 - 2013

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [21, 24, 27]

V grafu č. 4.1 je zobrazen počet uživatelů sociálních služeb před sloučením příspěvkových organizací (rok 2011), v roce, kdy se organizace sloučily (2012), a po sloučení organizací (rok 2013). Sloučení organizací nemělo vliv na službu domov pro seniory, v letech 2011 a 2012 byla kapacita pro tuto službu naplněna ze 100%, pouze v roce 2013 klesl počet uživatelů o jednoho uživatele. V rámci pečovatelské služby a osobní asistence počet uživatelů ale poklesl (v roce 2012 oproti roku 2011). V roce 2012 se počet uživatelů pečovatelské služby snížil přibližně o 25% oproti roku 2011 a počet uživatelů osobní asistence o 57%. V roce 2013 se již počet uživatelů těchto služeb opět zvýšil a bylo téměř dosaženo počtu roku 2011.

Tab. 4.10 – Počet uživatelů na 1 zaměstnance před a po sloučení organizací

	Rok 2011		Rok 2013	
	Domov pro seniory	Pečovatelská služba a osobní asistence	Domov pro seniory	Pečovatelská služba a osobní asistence
Počet uživatelů	72	308	71	289
Počet zaměstnanců	52	15	46	12
Počet uživatelů na 1 zaměstnance	1,38	20,53	1,54	24,08

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [19, 23, 26]

Tabulka č. 4.10 znázorňuje počet uživatelů připadajících na 1 zaměstnance před a po sloučení příspěvkových organizací (v roce 2011 a v roce 2013). Můžeme si povšimnout, že počet uživatelů na zaměstnance se zvýšil. V rámci služby domov pro seniory jen mírně, ale u pečovatelské služby a osobní asistence se oproti roku 2011, kdy připadalo 20,53 uživatelů na 1 zaměstnance, počet uživatelů na 1 zaměstnance zvýšil na 24,08 uživatelů.

Tab. 4.11 – Náklady na jednoho uživatele před a po sloučení organizací

	2011		2013	
	Domov pro seniory	Pečovatelská služba a osobní asistence	Domov pro seniory	Pečovatelská služba a osobní asistence
Počet uživatelů	72	308	71	289
Náklady na službu	25 841 517 Kč	5 616 871 Kč	23 297 743 Kč	4 795 519 Kč
Náklady na 1 uživatele	358 909,96 Kč	18 236,59 Kč	328 137,23 Kč	16 593,49 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů organizace [21, 24, 27]

Z tabulky č. 4.11 je patrné, že náklady na jednoho uživatele v roce 2013 poklesly oproti roku 2011, jak u služby domov pro seniory, tak u služeb pečovatelská služba a osobní asistence. Náklady na jednoho uživatele poklesly u domova pro seniory o 8,6 procentního bodu a u pečovatelské služby a osobní asistence o 9 procentních bodů.

Celkově bylo sloučení příspěvkových organizací města Český Těšín přínosem. Nástupnická organizace CSS ČT, p. o. pokračovala v poskytování registrovaných sociálních služeb obou příspěvkových organizací. Náklady na 1 uživatele v roce 2013 se u všech tří sociálních služeb snížily oproti roku 2011. Počet zaměstnanců poklesl o jednoho technicko-hospodářského pracovníka (ředitelku SS ČT, p. o.) a o osm pracovníků dělnických profesí a jednoho zaměstnance na dohodu o pracovní činnosti. V souvislosti s tím se zvýšil počet uživatelů na 1 zaměstnance. V nákladech organizace se projevila nejvyšší úspora v oblasti osobních nákladů. Díky přestěhování SS ČT, p. o. do prostorů organizace DPS ČT, p. o. (nyní CSS ČT, p. o.) můžeme najít i úsporu v oblasti nákladů na opravy a udržování a nákladů na energii. Některá doporučení firmy TRIFID CONSULT, a. s. již byla naplněna. Navržené změny v organizační struktuře byly pozměněny dle názoru vedení organizace, ale snížení počtu zaměstnanců bylo téměř dodrženo. Dále organizace SS ČT, p. o. byla přesunuta do objektu nástupnické organizace, byla pořízena docházková čtečka pro informační systém a přešlo se na elektronický systém evidence docházky, na úseku stravování se zlepšila organizace práce, výběr zaměstnanců provádí jednotliví vedoucí útvarů společně s ředitelem.

4.3. Návrhy a doporučení

V této podkapitole jsou předloženy návrhy a doporučení pro příspěvkovou organizaci Centrum sociálních služeb Český Těšín.

V roce 2013 byla provedena sociodemografická analýza města Český Těšín, jejímž výsledkem bylo mimo jiné zjištění narůstajícího trendu počtu osob se zdravotním znevýhodněním. V rámci výše uvedeného šetření bylo dále zjištěno, že je sociálními službami nedostatečně zabezpečena skupina duševně nemocných. Proto doporučuji se více zaměřit právě na tuto cílovou skupinu, vyžadující speciální přístup a péči. Je třeba posoudit odborníky, do jaké míry je možno o tyto klienty pečovat v jejich domácím prostředí či jim zajistit ústavní péči. Pro rozšíření ústavní péče se naskýtá možnost přístavby k budově CSS ČT, p. o. na pozemku, který náleží této příspěvkové organizaci. Otázkou však zůstává problém zajištění investičních prostředků. Navrhuji proto sledovat vyhlášené dotační programy, projednat s městem tuto možnost a poté rozhodnout o její možné realizaci.

Pro klienty terénních služeb, tedy pro ty, o které je možno pečovat v jejich domácím prostředí, doporučuji zvážit možnost jejich rozšíření a zkvalitnění. Dnes v oblasti sociálních služeb jsou upřednostňovány právě terénní služby před pobytovými službami (v souladu se záměrem zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách). Ve smyslu závěrů šetření doporučuji zahájit poskytování terénní služby sociální rehabilitace, která není ve městě dostatečně zabezpečena. Dále na základě vyhlášených programů výstavby podporovaných bytů Ministerstvem pro místní rozvoj rozšířit možnost samostatného bydlení v bytech speciálně upravených pro zdravotně postižené či vytvořit prostorové podmínky pro poskytování dalších služeb ve smyslu ustanovení zákona o sociálních službách, které by pomohly uspokojit potřeby zmíněné cílové skupiny.

5. Závěr

Diplomová práce se zabývá sociálními službami a příspěvkovými organizacemi územního samosprávného celku, které tyto služby poskytují. Praktická část diplomové práce je věnována problematice sloučení příspěvkových organizací města Český Těšín (Domov pro seniory Český Těšín, p. o. a Sociální služby Český Těšín, p. o.).

Cílem práce bylo analyzovat hospodaření příspěvkových organizací před a po jejich sloučení a následně zhodnotit efekt jejich sloučení. Cíl diplomové práce byl splněn. Pomocí metod uvedených v úvodu bylo postupně dosaženo vyhodnocení efektu sloučení příspěvkových organizací. Nejdříve byla představena činnost a analyzováno hospodaření příspěvkových organizací před a po sloučení. Následně byly popsány skutečnosti týkající se provedeného auditu před sloučením organizací. Na závěr, prostřednictvím grafů a tabulek, byl zhodnocen efekt sloučení příspěvkových organizací.

Hypotézu, kterou jsem si stanovila v úvodu práce, můžu potvrdit. Při analýze nákladových položek za roky 2011 a 2013 bylo zjištěno, že mzdové náklady se snížily v roce 2013 oproti roku 2011 o 2 065 471 Kč (13,47 procentního bodu) u hlavní činnosti a o 9 324 Kč (44,54 procentního bodu) u doplňkové činnosti. V souvislosti se snížením mzdových nákladů, se snížily i náklady zákonného a jiného pojištění. Důvodem je snížení počtu zaměstnanců. Lze tedy potvrdit, že sloučení příspěvkových organizací přineslo úspory v oblasti mzdových nákladů. Úspory nebyly jen u osobních nákladů, ale také u nákladů na opravy a udržování a nákladů na energii. Rovněž bylo zjištěno, že náklady na jednoho uživatele poklesly a počet uživatelů na jednoho zaměstnance se zvýšil. Některá doporučení z provedeného auditu před sloučením organizací již byla naplněna. Například organizace SS ČT, p. o. byla přesunuta do objektu nástupnické organizace, byla pořízena docházková čtečka pro informační systém a přešlo se na elektronický systém evidence docházky nebo na úseku stravování se zlepšila organizace práce. Snížení počtu zaměstnanců v CSS ČT, p. o., jak navrhovala firma TRIFID CONSULT, a. s., bylo téměř dodrženo.

Od sloučení organizací uplynuly téměř dva roky, proto v práci byl analyzován pouze jeden celý hospodářský rok (rok 2013). Mohlo by být zajímavé sledovat vývoj nákladů a jejich úspor v následujících letech.

Seznam použité literatury

Odborná literatura

- [1] ČÁMSKÝ, P., J. SEMBDNER a D. KRUTILOVÁ. Sociální služby v ČR v teorii a praxi. Praha: Portál, 2011. 264 s. ISBN 978-80-262-0027-7.
- [2] HALÁSEK, Dušan. Veřejná ekonomika. 2. vyd. Opava: OPTYS, 2007, 208 s. ISBN 80-85819-60-0.
- [3] HENZLER, Herbert a Lothar SPÄTH. Soužití generací: Proč nejsou staří lidé problémem, ale řešením. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2013, 168 s. ISBN 978-80-7357-987-6.
- [4] CHLOUPKOVÁ, Soňa. Jednání se zájemcem o službu sociální péče od A do Z. Praha: Grada Publishing, a. s., 2013. 128 s. ISBN 978-80-247-4678-4.
- [5] KRÁLOVÁ, Jarmila a Eva RÁŽOVÁ. Sociální služby a příspěvek na péči. 4. aktual. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. 463 s. ISBN 978-80-7263-748-5.
- [6] MALÍKOVÁ, Eva. Péče o seniory v pobytových sociálních zařízeních. Praha: Grada Publishing, a. s., 2011. 328 s. ISBN 978-80-247-3148-3.
- [7] MOCKOVČIAKOVÁ, A., D. PROKŮPKOVÁ a Z. MORÁVEK. Příspěvkové organizace 2011. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. 324 s. ISBN 978-80-7357-626-4.
- [8] TOMEŠ, Igor. Úvod do teorie a metodologie sociální politiky. Praha: Portál, 2010, 440 s. ISBN 978-80-7367-680-3.

Elektronické a ostatní zdroje

- [9] Zákony: Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006 o sociálních službách. Portál veřejné správy: Informace pro občany České republiky [online]. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=62334&recShow=2&fulltext=&nr=108~2F2006&part=&name=&rpp=15#parCnt>
- [10] Zákony: Vyhláška č. 505 ze dne 15 listopadu 2006, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Portál veřejné správy: Informace pro občany České republiky [online]. [cit. 2014-02-26]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=63146&fulltext=&nr=505~2F2006&part=&name=&rpp=100#local-content>

- [11] Zákony: Zákon č. 250 ze dne 7. července 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Portál veřejné správy: Informace pro občany České republiky [online]. [cit. 2014-02-26]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=2&idBiblio=49567&fulltext=&nr=250~2F2000&part=&name=&rpp=15#local-content>
- [12] Zákony: Vyhláška č. 410 ze dne 11. listopadu 2009, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky. Portál veřejné správy: Informace pro občany České republiky [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&fulltext=&nr=410~2F2009&part=&name=&rpp=15#seznam>
- [13] Předmět Ekonomika sociálního zabezpečení: Vlastní zpracování přednášek. 2012.
- [14] Ministerstvo práce a sociálních věcí: Sociální práce a sociální služby [online]. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/9>
- [15] Oficiální stránky Města Český Těšín [online]. [cit. 2013-06-26]. Dostupné z: <http://www.tesin.cz/>
- [16] Český Těšín Info system [online]. [cit. 2013-06-27]. Dostupné z: <http://www.info.tesin.cz/cs/>
- [17] Mapy.cz [online]. [cit. 2013-06-27]. Dostupné z: http://www.mapy.cz/#!x=18.796443&y=49.712908&z=9&t=s&d=muni_4602_1&l=16
- [18] Centrum sociálních služeb Český Těšín příspěvková organizace [online]. [cit. 2013-06-27]. Dostupné z: <http://www.csstesin.cz/>
- [19] SOCIÁLNÍ SLUŽBY ČESKÝ TĚŠÍN, příspěvková organizace. Zpráva o hospodaření. 2008 – 2011.
- [20] SOCIÁLNÍ SLUŽBY ČESKÝ TĚŠÍN, příspěvková organizace. Zpráva o hospodaření za období 1. 1. – 30. 4. 2012.
- [21] SOCIÁLNÍ SLUŽBY ČESKÝ TĚŠÍN, příspěvková organizace. Výstupní informace o poskytovaných sociálních službách. 2008 – 2011.
- [22] DOMOV PRO SENIORY ČESKÝ TĚŠÍN, příspěvková organizace. Výroční zpráva. 2008 – 2011.
- [23] DOMOV PRO SENIORY ČESKÝ TĚŠÍN, příspěvková organizace. Zpráva o hospodaření. 2008 – 2011.

- [24] DOMOV PRO SENIORY ČESKÝ TĚŠÍN, příspěvková organizace. Výstupní informace o poskytovaných sociálních službách. 2008 – 2011.
- [25] CENTRUM SOCIÁLNÍCH SLUŽEB ČESKÝ TĚŠÍN, příspěvková organizace. Výroční zpráva. 2012 - 2013.
- [26] CENTRUM SOCIÁLNÍCH SLUŽEB ČESKÝ TĚŠÍN, příspěvková organizace. Zpráva o hospodaření. 2012 – 2013.
- [27] CENTRUM SOCIÁLNÍCH SLUŽEB ČESKÝ TĚŠÍN, příspěvková organizace. Výstupní informace o poskytovaných sociálních službách. 2012 - 2013.
- [28] CENTRUM SOCIÁLNÍCH SLUŽEB ČESKÝ TĚŠÍN, příspěvková organizace. *Organizační řád*. 2013.
- [29] CENTRUM SOCIÁLNÍCH SLUŽEB ČESKÝ TĚŠÍN, příspěvková organizace. *Interní dokumentace*.
- [30] Komunitní plán sociálních služeb města Český Těšín na léta 2014 - 2016. *Oficiální stránky Města Český Těšín* [online]. [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.tesin.cz/wp-content/uploads/2013/08/3.-Komunitn%C3%AD-pl%C3%A1n-soci%C3%A1ln%C3%ADch-slu%C5%BEBeb-m%C4%9Bsta-%C4%8Cesk%C3%BD-T%C4%9B%C5%A1%C3%ADn-na-1%C3%A9ta-2014-20161.pdf>
- [31] Průvodce sociálními službami aktualizace leden 2014. *Oficiální stránky Města Český Těšín* [online]. [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.tesin.cz/wp-content/uploads/2013/08/Pr%C5%AFvodce-soci%C3%A1ln%C3%ADmi-slu%C5%BEBami-aktualizace-leden-2014.pdf>

Seznam zkratk

CSS ČT, p. o.	Centrum sociálních služeb Český Těšín, příspěvková organizace
ČR	Česká republika
D	dělník
DPS	domov pro seniory
DPS ČT, p. o.	Domov pro seniory Český Těšín, příspěvková organizace
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
PSS	pracovník v sociálních službách
POP	přímá obslužná péče
SS ČT, p.o.	Sociální služby Český Těšín, příspěvková organizace
THP	technicko-hospodářský pracovník
ZVNČ	základní výchovná nepedagogická činnost

Seznam tabulek

Tab. 2.1 – Jednotlivé druhy sociálních služeb základních skupin	12
Tab. 2.2 – Stupně závislosti na pomoci jiné fyzické osoby u osob do 18 let věku	24
Tab. 2.3 – Stupně závislosti na pomoci jiné fyzické osoby u osob starších 18 let věku.....	24
Tab. 3.1 – Náklady hlavní činnosti za období 2008 – 2011 (v Kč).....	33
Tab. 3.2 – Náklady doplňkové činnosti za období 2008 – 2011 (v Kč).....	34
Tab. 3.3 – Výnosy hlavní činnosti za období 2008 – 2011 (v Kč).....	34
Tab. 3.4 – Výnosy doplňkové činnosti za období 2008 – 2011 (v Kč).....	35
Tab. 3.5 – Výsledky hospodaření za období 2008 – 2011 (v Kč).....	35
Tab. 3.6 – Počet uživatelů služeb celkem za jednotlivé roky k 31. 12.....	37
Tab. 3.7 – Náklady hlavní činnosti za období 2008 – 2011 (v Kč).....	41
Tab. 3.8 – Náklady doplňkové činnosti za období 2008 – 2011 (v Kč).....	42
Tab. 3.9 – Výnosy hlavní činnosti za období 2008 – 2011 (v Kč).....	42
Tab. 3.10 – Výnosy doplňkové činnosti za období 2008 – 2011 (v Kč).....	43
Tab. 3.11 – Výsledky hospodaření za období 2008 – 2011 (v Kč).....	43
Tab. 3.12 – Náklady hlavní i doplňkové činnosti za rok 2013 (v Kč)	51
Tab. 3.13 – Výnosy hlavní i doplňkové činnosti za rok 2013 (v Kč)	52
Tab. 4.1 – Počet zaměstnanců a náklady na 1 zaměstnance v DPS ČT, p. o. k 30. 6. 2011	60
Tab. 4.2 – Navržená úspora pracovních úvazků a finanční úspora v DPS ČT, p. o. k 30. 6. 2011	60
Tab. 4.3 – Počet zaměstnanců a náklady na 1 zaměstnance v SS ČT, p. o. k 30. 6. 2011	60
Tab. 4.4 – Navržená úspora pracovních úvazků a finanční úspora v SS ČT, p. o. k 30. 6. 2011	61
Tab. 4.5 – Nově navržené útvary a finanční úspora dosažená díky sloučení organizací	61
Tab. 4.6 – Náklady hlavní činnosti před a po sloučení příspěvkových organizací k 31. 12. (v Kč).....	62
Tab. 4.7 – Náklady doplňkové činnosti před a po sloučení příspěvkových organizací k 31. 12. (v Kč).....	63
Tab. 4.8 – Výsledek hospodaření před a po sloučení příspěvkových organizací.....	64
Tab. 4.9 – Počet zaměstnanců před a po sloučení příspěvkových organizací.....	64
Tab. 4.10 – Počet uživatelů na 1 zaměstnance před a po sloučení organizací	65
Tab. 4.11 – Náklady na jednoho uživatele před a po sloučení organizací	66

Seznam grafů

Graf 3.1 – Finanční zdroje sloužící ke krytí nákladů na poskytování sociálních služeb (v %)	36
Graf 3.2 – Průměrný procentní podíl uživatelů v jednotlivých věkových kategoriích za období 2008 - 2011	37
Graf 3.3 – Počet uživatelů připadajících na jednoho pracovníka přímé péče k 31. 12.	38
Graf 3.4 – Průměrný plat na jednoho zaměstnance (v Kč)	39
Graf 3.5 – Finanční zdroje sloužící ke krytí nákladů na poskytování sociálních služeb (v %)	44
Graf 3.6 – Počet uživatelů služeb celkem za jednotlivé roky k 31. 12.	45
Graf 3.7 – Průměrný procentní podíl uživatelů v jednotlivých věkových kategoriích za období 2008 - 2011	45
Graf 3.8 – Počet uživatelů připadajících na jednoho pracovníka přímé péče	46
Graf 3.9 – Průměrný plat na jednoho zaměstnance (v Kč)	47
Graf 3.10 – Procentní podíl jednotlivých získaných zdrojů na celkových zdrojích v roce 2013 (v %)	53
Graf 4.1 – Počet uživatelů služeb v jednotlivých letech k 31.12. za období 2011 - 2013	65

Seznam obrázků

Obr. 3.1 – Mapa okolí Českého Těšína	29
Obr. 3.2 – Znak města	29

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 25.4.2014

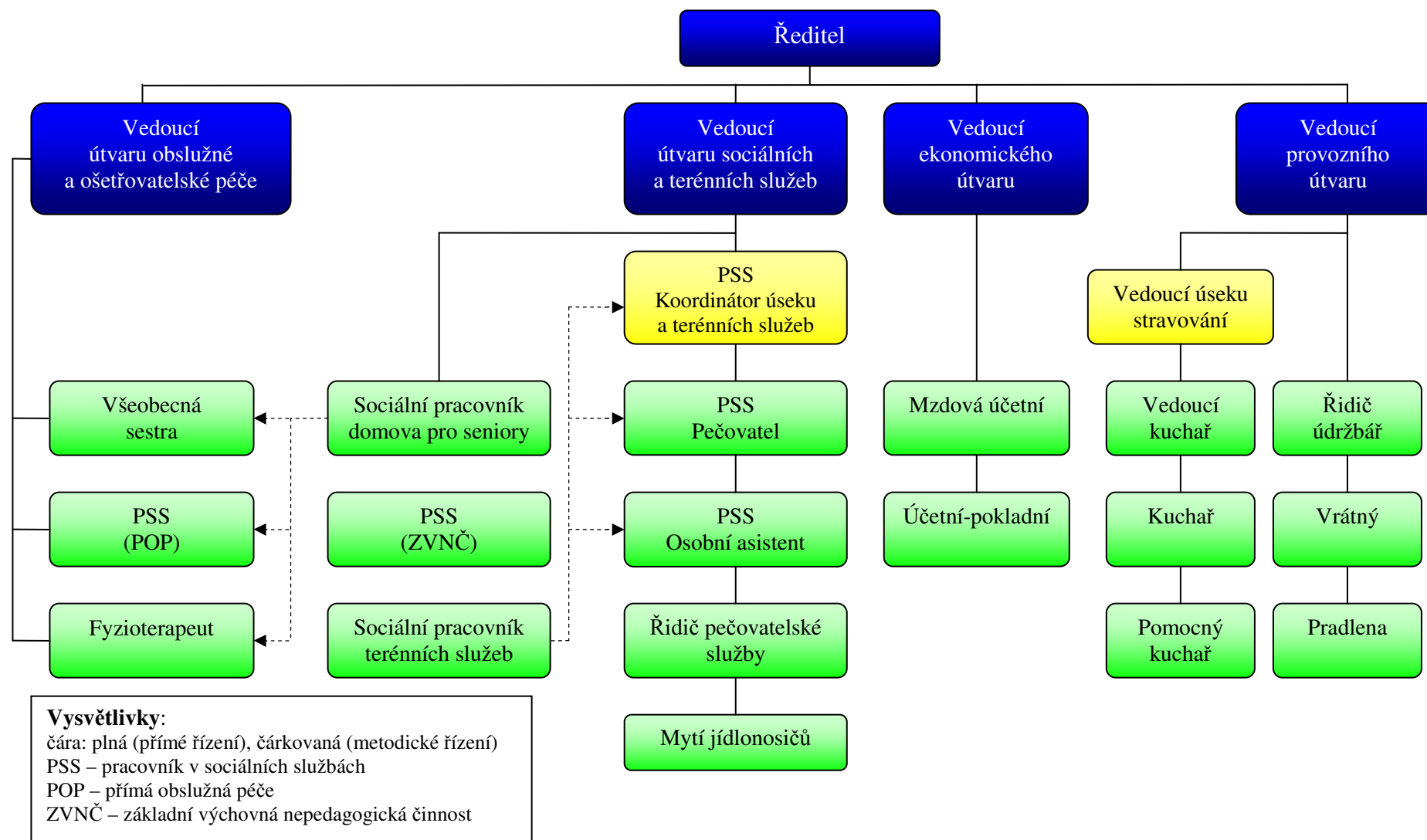
Oczadlá

Bc. Aneta Oczadlá

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Organizační struktura - Centrum sociálních služeb Český Těšín, příspěvková organizace

Příloha č. 1 - Organizační struktura - Centrum sociálních služeb Český Těšín, příspěvková organizace

Zdroj: Vlastní zpracování na základě interních dokumentů [28]